

Kohtuasi T-6/89

[...]

Konkurents – Kokkuleppe ja kooskõlastatud tegevuse mõisted – Kollektiivne vastutus –
Rikkumise süüksarvamine

[...]

ESIMESE ASTME KOHTU OTSUS (esimene koda)

17. detsember 1991*

Kohtuasjas T-6/89,

Enichem Anic S.p.A., Itaalia seaduste alusel asutatud äriühing, mille ametlik aadress on Itaalias Palermos, esindajad: G. Guarino ja Mario Siragusa Rooma advokatuurist ja G. Arcidiacono Milano advokatuurist, kohtudokumentide kättetoimetamise aadress Luxembourgis, c/o hr Arendt & Harles, 4 Avenue Marie-Thérèse,

hageja,

versus

Euroopa Ühenduste Komisjon, esindaja: agentidena tegutsevad peaõigusnõunik Anthony McClellan ja õigusnõunik G. Marengo, kohtudokumentide kättetoimetamise aadress Luxembourgis, c/o õigustalitusele lähetatud riigiteenistuja R. Hayder, Wagner Centre, Kirchberg,

kostja,

mille esemeks on taotlus tunnistada kehtetuks komisjoni 23. aprilli 1986. aasta otsus EMÜ asutamislepingu artikli 85 kohase menetluse kohta (IV/31.149-polüpropüleen, EÜT L 230, 1986, lk 1),

EUROOPA ÜHENDUSTE ESIMESE ASTME KOHUS (esimene koda),

koosseisus: president J. L. Cruz Vilaça, kohtunikud R. Schintgen, D. A. O. Edward, H. Kirschner ja K. Lenaerts,

kohtujurist: B. Vesterdorf,

kohtusekretär: H. Jung,

võttes arvesse kirjalikku menetlust ja 10.–15. detsembrini 1990 toimunud kohtuistungit,

* Kohtumenetluse keel: itaalia.

olles 10. juuli 1991. aasta kohtuistungil ära kuulanud kohtujuristi arvamuse,

on teinud järgmise

otsuse

VAIDLUSE ALUSEKS OLEVAD ASJAOLUD JA HAGI TAUST

1. Kohtuasi puudutab komisjoni otsust, millega trahviti 15 polüpropüleenitootjat EMÜ asutamislepingu artikli 85 lõike 1 rikkumise eest. Vaidlusaluse otsuse (edaspidi „otsus“) teemaks olev toode – polüpropüleen – on üks peamisi puistekaubana müüdavaid termoplastilisi polümeere. Tootjad müüvad seda töötlejatele, kes teevad sellest valmis- või pooltooteid. Suurimad polüpropüleenitootjad toodavad seda üle 100 erineva tüübi, mis sobivad väga mitmesuguseks lõppkasutuseks. Peamised polüpropüleeni põhitüübid on raffia, survevalu homopolümeer, survevalu kopolümeer, kõrglöögikindel kopolümeer ja kile. Ettevõtted, kelle kohta otsus on langetatud, on kõik suured naftakeemiatootjad.

2. Lääne-Euroopa polüpropüleeniturgu varustavad peaaegu ainult Euroopas tegutsevad tootmisüksused. Enne 1977. aastat varustasid seda turgu kümme tootjat, nimelt Montedison (praegu Montepolimeri SpA), Hoechst AG, Imperial Chemical Industries PLC ja Shell International Chemical Company Limited („suur nelik“), mis kokku katavad 64% turust, Enichem Anic SpA Itaalias, Rhône-Poulenc S.A. Prantsusmaal, Alcludia Hispaanias, Chemische Werke Huels ja BASF AG Saksamaal ning Chemie Linz AG Austrias. Pärast Montedisoni kontrollpatentide kehtivuse kaotamist lisandus 1977. aastal Lääne-Euroopasse seitse uut tootjat: Amoco ja Hercules Chemicals N.V. Belgias, ATO Chimie S.A. ja Solvay et Cie S.A. Prantsusmaal, SIR Itaalias, DSM N.V. Madalmaades ning Taqsa Hispaanias. Norra tootja Saga Petrokjemi AS & Co hakkas seda tootma 1978. aasta keskel ja Petrofina S.A. 1980. aastal. Umbes 480 000tonnise nimivõimsusega uute tootjate saabumine suurendas oluliselt Lääne-Euroopas paiknevat tootmisvõimsust, millele nõudluse kasv sel turul ei suutnud mitu aastat järele tulla. Sellepärast vähenes tootmisvõimsuse kasutamismäär, mis siiski kasvas aastatel 1977–1983 pidevalt, tõustes 60%-lt 90%-le. Otsuse kohaselt saavutasid pakkumine ja nõudlus enam-vähem tasakaalu alates aastast 1982. Suuremal osal vaadeldavast ajast (1977–1983) iseloomustas polüpropüleeniturgu siiski väidetavalt kas madal tasuvus või olulised kahjumid, mis olid tingitud eelkõige püsikulude määrast ja toormaterjali – propüleeni – maksumuse suurenemisest. Otsusest (punkt 8) nähtub, et 1983. aastal kuulus Montepolimeri SpA-le 18% Euroopa polüpropüleeniturust, Imperial Chemical Industries PLC-le, Shell International Chemical Company Limited'ile ja Hoechst AG-le igale 11%, Hercules Chemicals N.V.-le veidi alla 6%, ATO Chimie S.A.-le, BASF AG-le, DSM N.V.-le, Chemische Werke Huels'ile, Chemie Linz AG-le, Solvay et Cie S.A.-le ja Saga Petrokjemi AS & Co'le 3–5% ning Petrofina S.A.-le umbes 2%. Otsuses väidetakse, et liikmesriikide vahel toimus oluline polüpropüleenikaubandus, sest EMÜ iga tootja tarnis toodet enamikusse kui mitte kõikidesse liikmesriikidesse.

3. Enichem Anic S.p.A. (edaspidi „Anic“) oli üks tootjaid, kes varustas turgu enne 1977. aastat. Ta oli polüpropüleeniturul keskmise suurusega tootja, kelle turuosa oli 2,7–4,2%. Ta lahkus turult 1983. aasta kevadel, kui oli võõrandanud oma polüpropüleenitootmise 1982. aasta oktoobris Montepolimeri SpA-le.

4. 13. ja 14. oktoobril 1983 viisid komisjoni ametnikud nõukogu 6. veebruari 1962. aasta määruse nr 17 (esimene määrus, mis rakendas asutamislepingu artikleid 85 ja 86 (EÜT 35, 10.5.1962, lk 1118–1120, edaspidi „määrus nr 17“)), artikli 14 lõike 3 alusel läbi üheaegse uurimise järgmiste ühenduse turgu varustavate polüpropüleeni tootvate ettevõtete ruumides:

- ATO Chimie S.A., nüüd Atochem („ATO“),
- BASF AG („BASF“),
- DSM N.V. („DSM“),
- Hercules Chemicals N.V. („Hercules“),
- Hoechst AG („Hoechst“),
- Chemische Werke Huels („Huels“),
- Imperial Chemical Industries PLC („ICI“),
- Montepolimeri SpA, nüüd Montedipe („Monte“),
- Shell International Chemical Company Limited („Shell“),
- Solvay et Cie S.A. („Solvay“),
- BP Chimie („BP“).

Rhône-Poulenc S.A. („Rhône-Poulenc“) ega Anici ruumides uurimisi läbi ei viidud..

5. Pärast uurimisi saatis komisjon määruse nr 17 artikli 11 alusel teabenõuded (edaspidi „teabenõuded“) mitte ainult eelloetletud ettevõtetele, vaid ka järgmistele ettevõtetele:

- Amoco,
- Chemie Linz AG („Linz“),
- Saga Petrokjemi AS & Co, nüüd osa Statoilist („Statoil“),
- Petrofina S.A. („Petrofina“),
- Enichem Anic SpA („Anic“).

Austria ettevõtte Linz vaidlustas komisjoni jurisdiktsiooni ja keeldus teabenõudele vastamast. Määruse nr 17 artikli 14 lõike 2 alusel viisid komisjoni ametnikud läbi uurimised Anici ja Saga Ühendkuningriigi tütarettevõttes Saga Petrochemicals UK Ltd

ning Linzi Ühendkuningriigis ja Saksa Föderatiivses Vabariigis asutatud müügiagentide ruumides. Rhône-Poulencile teabenõuet ei saadetud.

6. Uurimiste käigus ja teabenõuetega saadud tõendite alusel võttis komisjon seisukoha, et kõnealused tootjad olid aastatel 1977–1983 EMÜ asutamislepingu artikli 85 rikkudes mitme hinnaalgatusega regulaarselt määranud taotluslikke hindu ja töötanud välja aastase müügiomahu ohjamise süsteemi, et vaba turg omavahel vastavalt kokkulepitud protsentidele või tonnidele ära jagada. Sellepärast otsustas komisjon 30. aprillil 1984 algatada määruse nr 17 artikli 3 lõikes 1 sätestatud menetluse ja saatis 1984. aasta mais eelmainitud ettevõtetele (v.a Anic ja Rhône-Poulenc) märgukirja. Kõik märgukirja saanud ettevõtted esitasid kirjalikud vastused.

7. 24. oktoobril 1984 kohtus komisjoni määratud ärakuulamise eest vastutav ametnik märgukirja saanud ettevõtete õigusnõunikega, et kokku leppida 12. novembril 1984. aastal algama pidanud haldusmenetluse osa moodustava ärakuulamise teatud menetluskorras. Ettevõtete poolt märgukirjadele saadetud vastustes esitatud argumentide tõttu teatas komisjon kohtumisel, et saadab neile varsti lisamaterjale, mis toetavad neile juba esitatud tõendeid hinnaalgatuste rakendamise kohta. 31. oktoobril 1984. aastal saatis komisjon ettevõtete õigusnõunikele paki dokumente, milles olid tootjate poolt oma müügiomakondadele antud hinnajuhiste koopiad koos neid dokumente kokku võtvate tabelitega. Ärisaladuste kaitsmiseks allutati nende materjalide saatmine teatud tingimustele, eelkõige ei tohtinud neist dokumentidest teada midagi ettevõtete kommertsüksused. Paljude ettevõtete juristid ei olnud nende tingimustega nõus ja tagastasid dokumendid enne ärakuulamist.

8. Märgukirjadele vastu saadetud kirjalikes vastustes esitatud teavet arvestades otsustas komisjon laiendada menetluse Anicile ja Rhône-Poulencile. Selleks saadeti 25. oktoobril 1984 neile kahele ettevõttele teistele 15 ettevõttele saadetud märgukirjaga sarnased märgukirjad.

9. Ärakuulamise esimene osa toimus 12.–20. novembrini 1984. Selle ajal kuulati ära kõik ettevõtted, välja arvatud Shell, kes keeldus igasuguses ärakuulamises osalemast, ning Anic, ICT ja Rhône-Poulenc, kes leidsid, et neil ei olnud piisavalt ettevalmistusaega.

10. Sellel ärakuulamisosal keeldusid mitmed ettevõtted 31. oktoobril 1984 neile saadetud dokumentides tõstatatud küsimusi käsitlemast, väites, et komisjon oli asja suunda täielikult muutnud ja neil peab olema võimalik esitada vähemalt kirjalikud märkused. Teised ettevõtted väitsid, et neil ei olnud kõnealuste dokumentide läbivaatamiseks enne ärakuulamist piisavalt aega. BASFi, DSMi, Herculese, Hoechsti, ICI, Linzi, Monte, Petrofina ja Solvay juristid saatsid 28. novembril 1984 komisjonile vastavasisulise ühiskirja. 4. detsembri 1984. aasta kirjas väitis Huels, et jagab ühiskirjas edastatud seisukohta.

11. Niisiis saatis komisjon 29. märtsil 1985. aastal ettevõtetele uued dokumendid, kus olid ettevõtete poolt oma müügiomakondadele antud hinnajuhised, hinnatabelid ja tõendite kokkuvõtte iga hinnaalgatuse kohta, mille kohta olid dokumendid olemas. Komisjon palus ettevõtetel vastata nii kirjalikult kui ka ärakuulamise edaspidistel osadel ning väitis, et kaotab algsed kommertsüksustele avaldamise piirangud.

12. Teise sama kuupäeva kandava kirjaga vastas komisjon juristide esitatud argumendile, et ta ei olnud selgelt määratlenud artikli 85 lõikes 1 mainitud kartelli juriidilist olemust, ning palus ettevõtetal esitada kirjalikud ja suulised märkused.

13. Äraakuulamise teine osa toimus 8.–11. juulini 1985 ja 25. juulil 1985. Anic, ICI ja Rhône-Poulenc esitasid oma märkused ja teised ettevõtted (v.a Shell) kommenteerisid komisjoni poolt kahes 29. märtsi 1985. aasta kirjas tõstatatud küsimusi.

14. Äraakuulamise protokollis esialgne projekt koos kõikide asjaomaste dokumentidega anti 19. novembril 1985. aastal **konkurentsi piiravat tegevust ja turgu valitsevat seisundit käsitleva nõuandekomitee (edaspidi „nõuandekomitee“) liikmetele ning 25. novembril 1985 hagejatele**. Nõuandekomitee esitas oma arvamuse oma 170. koosolekul 5. ja 6. detsembril 1985.

15. Menetluse lõpus võttis komisjon 23. aprillil 1986. aastal vastu vaidlusaluse otsuse, mille resolutiivosa on järgmine:

„Artikkel 1

ANIC SpA, ATO Chemie SA (nüüd Atochem), BASF AG, DSM N.V., Hercules Chemicals N.V., Hoechst AG, Chemische Werke Huels (nüüd Huels AG), ICI PLC, Chemische Werke LINZ, Montepolimeri SpA (nüüd Montedipe), Petrofina S.A., Rhône-Poulenc S.A., Shell International Chemical Co. Ltd, Solvay & Cie ja SAGA Petrokjemi AG & Co. (nüüd Statoili osa) on rikkunud EMÜ asutamislepingu artikli 85 lõiget 1 osaledes:

- ANICi puhul umbes 1977. aasta novembrist kuni 1982. aasta lõpu või 1983. aasta alguseni,
- Rhône-Poulenci puhul umbes 1977. aasta novembrist kuni 1980. aasta lõpuni,
- Petrofina puhul 1980. aastast kuni vähemalt 1983. aasta novembrini,
- Hoechsti, ICI, Montepolimeri ja Shelli puhul 1977. aasta keskpaigast kuni vähemalt 1983. aasta novembrini,
- Herculese, LINZi ning SAGA ja Solvay puhul umbes 1977. aasta novembrist kuni vähemalt 1983. aasta novembrini,
- ATO puhul vähemalt 1978. aastast kuni vähemalt 1983. aasta novembrini,
- BASFi, DSMi ja Huelsi puhul alates mingist ajast ajavahemikul 1977–1979 kuni vähemalt 1983. aasta novembrini,

1977. aasta keskel alguse saanud kokkuleppes ja kooskõlastatud tegevuses, millega EMÜ territooriumi polüpropüleeniga varustanud tootjad:

- a) kontakteerusid omavahel ja said regulaarselt kokku mitmel salakohtumisel (alates 1981. aastast kaks korda kuus), et määrata kindlaks oma äripoliitika ja selle üle diskuteerida;
- b) määrasid aeg-ajalt taotluslikud hinnad (või miinimumhinnad) toote müümiseks igas EMÜ liikmesriigis;
- c) leppisid kokku erinevates meetmetes, mis olid mõeldud soodustama selliste taotlushindade rakendamist, sealhulgas peamiselt ajutistes tootmispiirangutes, üksikasjaliku teabe vahetamises tarnete kohta, kohalike kohtumiste korraldamises ja alates 1982. aasta lõpust kliendihaldussüsteemis, mis oli mõeldud hinnatõusude elluviimiseks konkreetsete klientide puhul;
- d) tõstsid nimetatud eesmärged ellu viies üheaegselt hindu;
- e) jagasid turu, andes igale tootjale taotlusliku aastase müüginahu ehk kvoodi (1979., 1980. ja vähemalt osa 1983. aasta puhul) või nõudes kogu aasta kohta käiva lõpliku kokkuleppe puudumisel tootjatelt oma müügi piiramist igal kuul mõne varasema perioodiga võrreldes (1981, 1982).

Artikkel 2

Artiklis 1 loetletud ettevõtted peavad kohe nimetatud rikkumise lõpetama (kui nad seda veel teinud ei ole) ja väldivad edaspidi oma polüpropüleeniga seotud tegevuses igasuguseid kokkuleppeid või kooskõlastatud tegevust, millel võib olla sama või sarnane eesmärk või mõju, sealhulgas tavaliselt ärisaladuse alla kuuluva teabe vahetamist, millega osalejad saavad otsest või kaudset teavet teiste tootjate tootmiskahtude, tarnete, laoseisu, müügihindade, kulude või investeerimiskavade kohta või mille abil nad võivad suuta jälgida mõnest hindade või turuosade kohta käivast selgesõnalisest või vaikivast kokkuleppest või kooskõlastatud tegevusest kinnipidamist EMÜs. Igasugune üldteabevahetuskava, mida tootjad kasutavad (nt Fides), peab olema selline, et selles ei liigu teave, mille alusel on võimalik tuvastada üksiktootja käitumist ja eelkõige peavad ettevõtted hoiduma vahetamast omavahel igasugust konkurentsi seisukohalt olulist lisateavet, mida see süsteem ei hõlma.

Artikkel 3

Käesolevaga kohaldatakse asjaomastele ettevõtetele artiklis 1 nimetatud rikkumise eest järgmised trahvid:

- i) ANIC SpA-le 750 000 eküüd ehk 1 103 692 500 Itaalia liiri;
- ii) Atochemile 1 750 000 eküüd ehk 11 973 325 Prantsuse franki;
- iii) BASF AG-le 2 500 000 eküüd ehk 5 362 225 Saksa marka;
- iv) DSM N.V.-le 2 750 000 eküüd ehk 6 657 640 Madalmaade kuldenit;

- v) Hercules Chemicals N.V.-le 2 750 000 eküüd ehk 120 569 620 Belgia franki;
- vi) Hoechst AG-le 9 000 000 eküüd ehk 19 304 010 Saksa marka;
- vii) Huels AG-le 2 750 000 eküüd ehk 5 898 447,50 Saksa marka;
- viii) ICI PLC-le 10 000 000 eküüd ehk 6 447 970 Inglise naela;
- ix) Chemische Werke LINZile 1 000 000 eküüd ehk 1 471 590 000 Itaalia liiri;
- x) Montedipele 11 000 000 eküüd ehk 16 187 490 000 Itaalia liiri;
- xi) Petrofina S.A.-le 600 000 eküüd ehk 26 306 100 Belgia franki;
- xii) Rhône-Poulenc S.A.-le 500 000 eküüd ehk 3 420 950 Prantsuse franki;
- xiii) Shell International Chemical Co. Ltd'le 9 000 000 eküüd ehk 5 803 173 Inglise naela;
- xiv) Solvay & Ciele 2 500 000 eküüd ehk 109 608 750 Belgia franki;
- xv) Statoil Den Norske Stats Oljeselskap ASile (hõlmab nüüd SAGA Petrokjemi) 1 000 000 eküüd ehk 644 797 Inglise naela.

Artikkel 4

...

Artikkel 5

..." [Siin ja edaspidi on osundatud otsust tsiteeritud mitteametlikus tõlkes.]

16. 8. juulil 1986 saadeti neile ärakuulamiste lõplik protokoll, mille tekstis olid hagejate soovitud parandused, lisandused ja väljajätmised.

MENETLUS

17. Nendel asjaoludel algatas hageja oma 31. juulil 1986. aastal Euroopa Kohtu kantseleisse saabunud hagiavaldusega kohtuasja, millega soovis otsuse kehtetuks tunnistamist. Kolmteist neljateistkümnest teisest otsuse adressaadist on samuti esitanud hagid selle kehtetuks tunnistamiseks (kohtuasjad T-1/89–T-4/89 ja T-7/89–T-15/89).

18. Kirjalik menetlus toimus täies mahus Euroopa Kohtus.

19. 15. novembri 1989. aasta otsusega saatis Euroopa Kohus selle kohtuasja ja kolmteist teist kohtuasja nõukogu 24. oktoobri 1988. aasta otsuse, millega asutati Euroopa Ühenduste Esimese Astme Kohus (edaspidi „nõukogu 24. oktoobri 1988. aasta otsus“), artikli 14 alusel esimese astme kohtule.

20. Esimese astme kohtu president määras nõukogu 24. oktoobri 1988. aasta otsuse artikli 2 lõike 3 kohaselt kohtujuristi.

21. Esimese astme kohtu sekretär kutsus pooled oma 3. mai 1990. aasta kirjaga mitteametlikule kohtumisele, et määrata kindlaks suulise menetluse kord. See kohtumine toimus 28. juunil 1990.

22. Esimese astme kohtu sekretär palus oma 9. juuli 1990. aasta kirjaga pooltel esitada suulise menetluse jaoks oma kirjalikud märkused kohtuasjade T-1/89–T-4/89 ja T-6/89–T-15/89 võimaliku liitmise kohta. Ühelgi poolel ei olnud midagi selle vastu.

23. Kooskõlas kodukorra artikliga 43, mis nõukogu 24. oktoobri 1988. aasta otsuse artikli 11 alusel kehtis esimese astme kohtu menetlusele *mutatis mutandis*, liitis kohus oma 25. septembri 1990. aasta määrusega eelnimetatud kohtuasjad suulise menetluse jaoks, sest need olid omavahel seotud.

24. 15. novembri 1990. aasta määrusega langetas kohus otsuse kohtuasjade T-2/89, T-3/89, T-9/89, T-11/89, T-12/89 ja T-13/89 hagejate esitatud konfidentsiaalse käsitlemise taotluste kohta ja rahulda need osaliselt.

25. Ajavahemikul 9. oktoobrist kuni 29. novembrini 1990 kohtu kantseleisse saabunud kirjades vastasid pooled küsimustele, mille kohtusekretär esitas neile 19. juuli 1990. aasta kirjas.

26. Oma küsimustele saadud vastuseid arvestades ning kuulanud ära ettekandja-kohtuniku ettekande ja kohtujuristi arvamused, otsustas kohus ilma edasiste uurimistoiminguteta algetada suulise menetluse.

27. 10.–15. detsembrini 1990 toimunud kohtuistungil esitasid pooled suulised argumendid ja vastasid kohtu küsimustele.

28. Kohtujurist esitas oma arvamuse 10. juuli 1991. aasta kohtuistungil.

POOLTE NÕUDED

29. Enichem Anic tahab, et kohus peaks:

- i) tunnistama täielikult või osaliselt kehtetuks komisjoni 23. aprilli 1986. aasta otsuse (IV/31.149-polüpropüleen) selles osas, mis puudutab hagejat;
- ii) teise võimalusena tunnistama kehtetuks või vähendama hagejale määratud trahvi; ja
- iii) mõistma kõikide hagejate kohtukulud välja komisjonilt.

Komisjon tahab, et kohus peaks:

- i) hagiavalduse rahuldamata jätma;
- ii) mõistma kohtukulud välja hagejalt.

PÕHIKÜSIMUS

30. Esiteks on vaja uurida hageja vaide põhjendusi, mille alusel ta väidab, et komisjon rikkus kaitseõigusi, sest 1) ta ei märkinud märgukirjas ära kõiki etteheiteid, mida otsuses mainis ja andis hagejale nii kollektiivse vastutuse, 2) ärakuulamiste lõplikku protokollu komisjoni ega nõuandekomitee liikmetele ei edastatud, 3) ta ei edastanud hagejatele ärakuulmise eest vastutava ametniku aruannet ja 4) ei arvestanud hageja erilist olukorda haldusmenetluses; teiseks vaide põhjendusi seoses rikkumise tõenditega: 1) komisjonipoolset asjaolude tuvastamist ja 2) EMÜ asutamislepingu artikli 85 lõike 1 kohaldamist nendele asjaoludele, kusjuures väidetakse, et komisjon a) ei määratlenud rikkumist õigesti, b) ei hinnanud õigesti konkurentsi piiravat mõju ja c) ei hinnanud õigesti liikmesriikidevahelisele kaubandusele avaldatavat mõju; kolmandaks vaide põhjusi seoses küsimusega, kas hageja on rikkumise eest vastutav või mitte; neljandaks vaide põhjendusi seoses otsuse põhjendustega; ning viiendaks vaide põhjusi seoses trahvi määramisega, mis väidetakse olevat 1) osaliselt ajaliselt piiratud, 2) väidetava rikkumise kestuse suhtes ebaproportsionaalne ja 3) väidetava rikkumise raskusastme suhtes ebaproportsionaalne.

KAITSEÕIGUSED

1. Uued etteheited ja kollektiivne vastutus

31. Hageja väidab, et otsuses on komisjon tema suhtes esitanud etteheited, mida talle saadetud konkreetses märgukirjas ei olnud (eelkõige otsuse artikli 1 punktis c kirjeldatud). Komisjon ei saa pidada hagejat vastutavaks üldiselt kartellis osalemise eest ja seetõttu kaudselt laiendada seda vastutust käitumisele, milles kartell väljendus, aga mida hageja süüks panna ei saa, nagu komisjon seda on teha püüdnud. Seetõttu ei saa hagejat lugeda vastutavaks otsuse artikli 1 punktis c kirjeldatud tegevuse eest, mida ei saa otseselt hagejale omistada, nagu komisjon isegi tunnistanud on.

32. Järelikult ei vasta hagejale süüks pandav vastutus tõenditele ega märgukirjas esitatud etteheidetele, isegi kui arvestada teate üldosa, sest seda osa, mis on mõeldud iga ettevõtte tegevuse konteksti määratlemiseks, võib lugeda konkreetselt Anicile adresseerituks vaid nendes lõikudes, kus teda mainitakse, ja mitte nendes lõikudes, mis puudutavad vaid teisi tootjaid.

33. Hageja lisab, et komisjoni eitustele vaatamata vihjab otsus, et Anic osales kõikides artiklis 1 kirjeldatud tegevustes samal määral kui kõik teised asjaomased ettevõtted.

34. Komisjon väidab, et see argument põhineb otsuse artikli 1 sihilikult valel tõlgendamisel. Komisjon väitis selles sättes mitte seda, et hageja oli osalenud kõikides viidatud tegevustes, vaid seda, et ta oli osalenud polüpropüleenitootjate kartellis, mis võttis kindla kuju nende tegevuste kaudu, Otsus ei loe hagejat vastutavaks mitte mitmes eraldi rikkumises, vaid ühes rikkumises, s.t polüpropüleeni hindade toetamiseks mõeldud

kokkuleppes ja kooskõlastatud tegevuses osalemises, mis toimus erinevate meetmete kaudu, mis kõik koos moodustavad ühe rikkumise.

35. Komisjoni väitel saab pärast kartellis osalemise tõendamist sellest tulenev vastutus puudutada vaid kartelli kui tervikut. Komisjon on arvamusel, et kartellis osalenud ettevõtte vastutus ei sõltu tõenditest tema tegeliku osalemise kohta igas ühisele eesmärgile suunatud üksiktegevuses. Sellepärast pidas komisjon kohatuks määratleda artiklis 1 iga ettevõtte tegelik kartelli elluviimiseks tehtud algatuses osalemise määr ja kartellis osalemise kestus.

36. Kohus leiab, et otsuse artikli 1 punktis c esitatud etteheiteid mainiti kõiki kas üldistes või konkreetsetes märgukirjades. Ajutisi tootmispiiranguid mainiti peamise märgukirja punktides 67 ja 79, üksikasjaliku tarnetealase teabe vahetamist punktides 97 ja 101, kohalikel koosolekutel osalemist konkreetse märgukirja punkti 2 alapunktis b ja „kliendihaldussüsteemi“ peamise märgukirja punktides 85–89.

37. Peamise märgukirja sisu võib ette heita üksikult igale ettevõttele, kellele see on adresseeritud (sh hagejale), kui selles teates või konkreetses märgukirjas ei väideta vastupidist. Kõnealuste etteheidetega seoses see hageja puhul nii ei ole.

38. Lisaks võib märkida, et peamise märgukirja tekstis endast (eelkõige selle punktidest 1 ja 5) on näha, et seal kirjeldatud tegudes süüdistatakse kõiki ettevõtteid, kellele märgukiri on adresseeritud.

39. Järelikult olid otsuse artikli 1 punktis c esitatud etteheited hagejale esitatud kohases märgukirjas ja ei olnud seega uued etteheited.

40. Küsimust, kas komisjon esitas need etteheited hageja vastu ka otsuses ja kui, siis kas tõendas neid etteheiteid toetavaid asjaolusid õiguslikult piisavalt, jääb kohtu otsustada, kui ta uurib rikkumise on tõendamise küsimust. Sama kehtib ka hageja vaide põhjenduste kohta otsusega talle pandud kollektiivse vastutuse osas.

2. Äraakuulamise protokollide edastamata jätmine

41. Hageja arvates oli see, et nõuandekomitee liikmetel, konkurentsiküsimuste eest vastutaval komisjoniliikmel ega teistel komisjoniliikmetel ei olnud oma arvamuste avaldamise ja otsuse langetamise ajal äraakuulamise protokoll lõpliku versiooni, menetlusviga.

42. Komisjon märgib, et nii nõuandekomitee liikmetel kui ka komisjoni liikmetel oli äraakuulamise protokollide esialgne versioon, millest lõplik versioon üheski olulises aspektis ei erinenud.

43. Komisjon lisab, et tal ei ole kohustust saata protokoll nõuandekomitee liikmetele ja igatahes liikmesriikide esindajad võtsid äraakuulamistest osa, välja arvatud Kreeka ja Luksemburgi esindajad, kes ei osalenud komisjoni korraldatud äraakuulamises teises osas. Järelikult võis protokoll komisjoni sõnul olla nõuandekomitee liikmetele vaid

meeldetuletus. Mis puudutab komisjoni liikmeid, siis neil oli lisaks esialgsele protokollile ka ettevõtete kommentaarid selle kohta.

44. Komisjon märgib lisaks, et kuna komisjoni ja nõuandekomitee liikmed said langetada oma otsuse faktilistest asjaoludes täielikult teadlikuna, siis ei oleks otsus olnud teistsugune ka siis, kui väidetavat eeskirjade eiramist ei oleks toimunud, ja see on seetõttu teisese tähtsusega (Euroopa Kohtu otsus kohtuasjas 30/78: *Distillers Company versus komisjon* (EKL 1980, lk 2229, lõige 26) ja arvamus (lk 2290)).

45. Kohus märgib, et Euroopa Kohtu praktikast on selge, et nõuandekomiteele ja komisjonile esitatud esialgne ärakuulamise protokoll võib olla haldusmenetluse viga, mis võib otsuse ebaseaduslikkuse tõttu kehtetuks muuta ainult sel juhul, kui kõnealune dokument on koostatud selliselt, et see võib selle adressaate mõnes olulises aspektis eksitada (kohtuotsus kohtuasjas 44/69: *Buchler versus komisjon* (EKL 1970, lk 733, lõige 17)).

46. Seoses komisjonile edastatud protokolliga tuleb märkida, et koos esialgse protokolliga sai komisjon ka ettevõtete poolt selle kohta tehtud märkused ja sellepärast tuleb järeldada, et komisjoni liikmetel oli enne otsuse langetamist olemas kogu oluline teave.

47. Nõuandekomiteele edastatud esialgse protokolliga seoses võib märkida, et hageja ei ole maininud, mis osas ei kajasta see protokoll ärakuulamist usaldusväärselt ja õigesti, ning seetõttu ei ole ta näidanud, et kõnealune dokument oli koostatud selliselt, et see eksitas nõuandekomitee liikmeid olulises küsimuses.

48. Järelikult tuleb see vaide põhjendus tagasi lükata.

3. Ärakuulamise eest vastutava ametniku aruande mitteavaldamine

49. Hageja väidab, et kaitseõigustest kinni pidamine nõuab, et ta oleks pidanud olema teadlik arvamusel, mille ärakuulamise eest vastutav ametnik peab oma lähteülesannete alusel esitama konkurentsipeadirektorile.

50. Komisjon arvab, et kuna ärakuulamise eest vastutava ametniku poolt konkurentsipeadirektorile ametlikult esitatav aruanne on komisjoni ametniku aruanne ja tavaliselt suulises vormis, siis on see osa komisjoni sisemisest otsustusprotsessist ja seda ei saa seetõttu ettevõtetele avaldada.

51. Komisjon juhib ka tähelepanu sellele, et ärakuulamise eest vastutava ametniku lähteülesandes ei nõuta aruande avalikustamist.

52. Lõpetuseks väidab ta, et kui ärakuulamise eest vastutava ametniku märkused ei oleks salajased, siis ohustaks see tema sõltumatust ja vabadust väljendada oma seisukohti avameelselt. Tema sõnul kinnitab seda seisukohta Euroopa Kohtu 11. detsembri 1986. aasta määrus (kohtuasjas 212/86 R: *ICI versus komisjon*, Euroopa Kohtu ees olevate kohtuasjade protokollides avaldamata, lõiked 5–8), mille kohaselt ei pruugi Euroopa Kohus ärakuulamise eest vastutava ametniku aruannet kohtuliku läbivaatuse jaoks arvesse võtta.

53. Kohus sedastab, et kaitseõigused ei nõua, et EMÜ asutamislepingu artikli 85 lõikes 1 sätestatud menetluses osalevad ettevõtted peaksid saama kommenteerida ärakuulamise eest vastutava ametniku aruannet, mis on täielikult komisjoni sisedokument. Selles küsimuses on Euroopa Kohus sedastanud, et ärakuulamise eest vastutava ametniku aruanne on arvamus komisjonile, kes ei pea mingil juhul seda järgima, ning et aruanne ei ole seetõttu otsustav tegur, mida ühenduse kohus peab kohtulikul läbivaatusel arvestama (eelmainitud 11. detsembri 1986. aasta määrus kohtuasjas 212/86-R, lõiked 5–8). Kaitseõigustest õiguslikult piisav kinnipidamine on tagatud, kui erinevaid lõpliku otsuse langetamises osalevaid organeid on korralikult teavitatud ettevõtete poolt neile komisjonilt saadetud etteheidetele ja etteheidete toetamiseks toodud tõenditele esitatud argumentidest (Euroopa Kohtu otsus kohtuasjas 322/81: *Nederlandsche Banden-Industrie-Michelin N.V. versus komisjon* (EKL 1983, lk 3461; lõige 7, lk 3498)).

54. Sellega seoses tuleb märkida, et ärakuulamise eest vastutava ametniku aruande eesmärk ei ole mitte ettevõtete argumentide täiendamine või parandamine ega ettevõtetele uute etteheidete või uute tõendite esitamine.

55. Järelikult ei anna kaitseõigused ettevõtetele õigust nõuda ärakuulamise eest vastutava ametniku aruande avalikustamist, et seda kommenteerida (vt Euroopa Kohtu otsus liidetud kohtuasjades 43 ja 63/82: *Vereniging ter Bevordering van het Vlaamse Boekwezen, VBVB ja Vereniging ter Bevordering van de Belangen des Boekhandels, VBBB versus komisjon* (EKL 1984, lk 19; lõige 25, lk 58)).

56. Järelikult tuleb see vaide põhjendus tagasi lükata.

4. Hageja eriline olukord haldusmenetluses

57. Hageja märgib, et ta kaasati haldusmenetlusesse poole pealt. Seega oli ta erilises olukorras, kus tal ei olnud täit teavet selle ajani esitatud argumentidest.

58. Kohus märgib, et hageja ei ole näidanud, mil moel tema eriline olukord haldusmenetluses ei ole võimaldanud tal avaldada vabalt oma arvamusi talle komisjoni poolt esitatud etteheidete ja neid toetavate tõendite kohta, mis olid talle komisjoni poolt saadetud märgukirjades või nende lisades.

59. See, et hageja ei osalenud esimestel ärakuulamistel, ei takistanud tal esitada oma seisukoht talle esitatud etteheidete osas ja sellepärast ei saa ta toetuda sellele, et ta ei teadnud komisjoni ja teiste ettevõtete juba esitatud argumentidest.

60. Järelikult ei rikutud hageja erilise olukorra tõttu haldusmenetluses kaitseõigusi ja see vaide põhjendus tuleb tagasi lükata.

RIKKUMISE TÕENDID

61. Otsuse (punkti 80 esimene lõik) kohaselt olid EMÜd varustavad polüpropüleenitootjad osalenud alates 1977. aastast skeemide ja meetmete kompleksis, mille üle otsustati regulaarsetel kohtumistel ja pideva kontakti hoidmise abil. Otsuses (punkti 80 teine lõik)

mainitakse ka, et tootjate üldine kava oli kohtuda ja jõuda kokkuleppele konkreetsetes küsimustes.

62. Sellepärast tuleb kindlaks teha esiteks, kas komisjon on õiguslikult piisavalt tuvastanud asjaolud, mis leidsid aset I) alates 1977. aasta novembrist 1978. aasta lõpu või 1979. aasta alguseni ja II) alates 1978. aasta lõpust või 1979. aasta algusest 1982. aasta lõpu või 1983. aasta alguseni seoses A) regulaarsete kohtumiste süsteemiga, B) hinnaalgatustega, C) hinnaalgatuste rakendamist soodustavate meetmetega ja D) taotlusliku tonnaži ja kvootidega võttes arvesse a) vaidlusalust otsust, b) poolte argumente, enne kui c) neile hinnang anda; seejärel on vaja kontrollida EMÜ asutamislepingu artikli 85 lõike 1 kohaldamist nendele faktilistele asjaoludele.

1. Asjaolude tuvastamine

I. Ajavahemik alates 1977. aastast kuni 1978. aasta lõpu või 1979. aasta alguseni

A. Vaidlusalune otsus

63. Otsuses (punkti 78 neljas lõik) väidetakse, et polüpropüleenitootjate regulaarsete kohtumiste süsteem sai alguse umbes 1977. aasta lõpus, aga iga tootja osaluse alguse täpset kuupäeva ei ole võimalik kindlaks teha. Selles väidetakse, et Anic – üks tootjatest, kelle „toetus“ 1977. aasta detsembri hinnaalgatusele ei ole tõendatud – tunnistas, et osales kohtumistel algusest peale.

64. Otsuses (punkti 105 esimene ja teine lõik) märgitakse siiski, et regulaarsetel kohtumistel osalemise täpne alguskuupäev ei ole iga tootja puhul kindlalt tuvastatav. Anici, ATO, BASFi, DSMi ja Huelsi osalemise algus ei saa olla hilisem kui 1979. aasta, sest on näidatud, et kõik need viis tootjat osalesid turujagamises ja kvootide süsteemis, mis hakkasid esmakordselt kehtima sel aastal.

B. Poolte argumendid

65. Hageja väidab, et otsus on vale selles osas, kus väidetakse, et ta osales kohtumistel alates 1977. aasta novembrist. Komisjon on valesti tõlgendanud Anici vastust teabenõudele (Motele esitatud konkreetse märgukirja liide 27), millele viidatakse Anicile saadetud konkreetse märgukirjas, milles komisjon väidab, et kohtumised algasid 1970ndate lõpupoole ja et Anici osalus algas nende kohtumiste algusele lähedasel ajal. Kuna hagejal enam selle perioodi kohta dokumente alles ei olnud, arvas ta heas usus, et tema osaluse algus, mis oli aastal 1979, oli lähedal tootjate kohtumiste algusajale, mis tema arvates oli 1979. aasta paiku, s.t 1970ndate lõpus.

66. Lisaks väidab ta, et otsus räägib endale hageja osalemise alguse aja suhtes vastu. Punktis 105 asetatakse Anic ATO, BASFi, DSMi ja Huelsiga samasse olukorda, tunnistades, et Anici 1979. aastast varasema osaluse kohta tõendeid ei ole. Aga resolutiivosas väidetakse, et Anic osales rikkumises alates 1977. aasta novembrist, kusjuures väidetakse, et ATO osales alates 1978. aastast ning BASF, DSM ja Huels alates mingist hetkest ajavahemikul 1977–1979.

67. Komisjon väidab, et see tuleneb Anici selgest tunnistusest teabenõudele saadetud vastuses, et ta hakkas tootjate kohtumistel osalema umbes 1977. aasta novembris.

68. Komisjon väidab, et Anic ei saa sellest tunnistusest lahti öelda, eelkõige sellepärast, et oma vastuses ta põhjendas seda tagasiminekut asjaoluga, et teabenõudele vastamise ajaks ei olnud tal komisjoni dokumente, mis näitab, et hageja muutis oma vastust komisjonil olevate tõendite tõttu.

C. Kohtu hinnang

69. Kohus leiab, et nagu komisjon on ära kuulamisel tunnistanud, on ainus tema esitatud tõend hageja kohtumistel osalemise tõendamiseks kõnealusel perioodil hageja vastus komisjoni teabenõudele (Montele esitatud konkreetse märgukirja liide 27), kus on kirjas:

„Euroopa polüpropüleenitootjate vahelised kohtumised said alguse 1970ndatel, selle aja lõpupoole. Me ei saa tuvastada täpset kuupäeva, mil Anic osalema hakkas, aga arvame, et see oli kõnealuste kohtumiste algusele lähedasel ajal.“

70. Hageja vastust ei sa pidada selgeks tunnistuseks, et ta osales kohtumistel alates 1977. aasta novembrist. Hageja esitab oma vastusele täiesti usutava sõnalise ja kontekstilise tõlgenduse, mida kinnitab ICI vastus teabenõudele (peamise märgukirja liide 8), mille kohaselt said „ülemuste“ ja „ekspertide“ kohtumised alguse 1978. aasta lõpus või 1979. aasta alguses ja Anic osales nendel kohtumistel regulaarselt, kui tegutses polüpropüleeniturul aastatel 1979–1983, s.t pärast kõnealust ajavahemikku.

71. Lisaks tuleb märkida, et komisjoni poolt otsuses väljendatud kahtlus (punkti 105 teine lõik), et Anici, ATO, BASFi, DSMi ja Huelsi skeemis osalemise alguskuupäev ei saa olla hilisem kui 1979. aastal, toetab ka hageja tõlgendust tema poolt teabenõudele saadetud vastusele.

72. See kahtlus on ilmne ka hagejale saadetud konkreetsetes märgukirjas, milles komisjon lihtsalt kordas Anici vastust teabenõudele, ilma et oleks viidanud, kuidas seda tõlgendada kavatses seoses Anici kohtumistel osalemise kindla algusaja määramisega, ja peamises märgukirjas, kus komisjon ei maini hageja nime seoses enne 1979. aastat toimunud kohtumistega.

73. Eeltoodust järeldub, et kuna komisjon ei ole suutnud esitada mingeid tõendeid, mis kinnitaks Anicipoolset rikkumises osalemisest enne 1978 aastat või 1979. aasta algust, ei ole ta hageja osalemist õiguslikult piisavalt tõendanud.

II. Ajavahemik 1978. aasta lõpust või 1979. aasta algusest kuni 1982. aasta lõpu või 1983. aasta alguseni

A. Regulaarsete kohtumiste süsteem

a) Vaidlusalune otsus

74. Otsuses (punkti 18 kolmas lõik, punkti 78 neljas lõik ja punkti 105 teine lõik) süüdistatakse hagejat polüpropüleenitootjate regulaarsete kohtumiste süsteemis osalemises regulaarselt kohtumistel osalemisega kuni 1982. aasta keskpaiga või lõpuni (punkti 19 esimene lõik ja punkti 78 seitsmes lõik), kui ta lõpetas osalemise pärast Itaalia naftakeemiatööstuse ümberkorraldamist ja oma polüpropüleenitootmise võõrandamist Montele.

75. Otsuse punktis 21 märgitakse, et regulaarsete kohtumiste eesmärgid olid eelkõige taotluslike hindade ja müügimahtude määramine ning nende tootjatepoolse järgimise seire.

b) Poolte argumendid

76. Hageja väidab, et kuigi ta tunnistab, et osales kohtumistel umbes 1979. aastal, on komisjon tõendanud tema osalemist ainult 1981. aasta jaanuari kohtumisel (peamise märgukirja liide 17), ja et tema osalus kohtumistel lõppes Itaalia keemiatööstuse olukorra tõttu tõenäoliselt 1982. aasta alguses, nagu kinnitavad mitme 1982. aastal toimunud kohtumise protokollid. Näiteks 13. mai 1982. aasta kohtumise protokollis (peamise märgukirja liide 24) on kirjas, et Anic/SIR enam ei osale, aga teiste tootjate kohta öeldi, et neid ei ole kohal. Ka 2. septembri 1982. aasta kohtumise protokollis (peamise märgukirja liide 30) mainitakse, et Anic enam ei osale ja teda peeti probleemseks, nagu kinnitas 2. novembri 1982. aasta kohtumise protokoll (peamise märgukirja liide 32). Teabenõudele (Montele esitatud konkreetse märgukirja liide 27) saadetud vastuses arvas Anic ekslikult, et võib väita, et oli osalenud ühel 1982. aasta oktoobri kohtumisel. Otsuse põhiosas tunnistab komisjoni, et „pärast umbes 1982. aasta keskpaika või lõppu“ Anic kohtumistel ei osalenud (otsuse punkt 19).

77. Hageja väidab, et tema nime mainimine kohtumiste protokollidele lisatud tabelites ja nimekirjades ei ole lõplik tõendusmaterjal tema kohtumistel viibimise kohta. Kõikide tabelites sisalduvate viidete võrdlemisel on selgelt näha, et need on ühesugused nii siis, kui Anic kohtumistel osales kui ka siis, kui teda seal kindlasti ei olnud.

78. Ta lisab, et paljudes tabelites viidatakse Anicile ja SIRile koos justkui nad oleksid üks ettevõtte, kuigi nende kahe ettevõtte vahel on tugev konkurents ja Anic ei oleks kunagi nõustunud sellise muljega, et nad on üks ettevõtte.

79. Hageja väidab ka, et tema osalus kõnealusel ajal toimunud kohtumistel oli täiesti passiivne, ja märgib, et komisjoni poolt vastupidise tõestamiseks esitatud dokumendid, nimelt tootjate kohtumiste protokollidele lisatud tabelid ja nimekirjad, kus viidatakse Anicile ja SIRile koos, ei ole vaieldamatu tõendusmaterjal.

80. Samuti väidab ta, et näiteks 21. septembri või 2. novembri 1982. aasta kohtumise protokollides (peamise märgukirja liited 30 ja 32) mainiti Anicit kui probleemi või tülitakitajat, kellele oli vaja survet avaldada. See tõendab, et ta käitus turul konkureerivalt ja sõltumatult.

81. Hageja väidab, et tema osalus kohtumistel oli vaid harv, kuigi komisjoni etteheiteks on vaja, et rikkumise olemuslik osa oleks tõendid regulaarse kohtumistel viibimise kohta. Ta

väidab, et otsus on selles osas kahekordselt vastuoluline, sest selle punktis 18 väidetakse, et Anic osales kohtumistel regulaarselt, aga punkti 37 teises lõigus on Anic regulaarsete kohtumistel osalejate nimekirjast välja jäetud ja selles mainitakse Ainici kohalolekut vaid kahel 1981. aasta jaanuaris toimunud kohtumisel (punkti 33 kolmas lõik), aga ajavahemikul 1979. aasta september kuni 1983. aasta september olevat toimunud 55 kohtumist (otsuse tabel 3).

82. Komisjon arvab, et Anic lõpetas kohtumistel osalemise 1982. aasta keskel või lõpus. See väide põhineb Ainici vastusel teabenõudele, milles on kirjas:

„Meile näib, et viimane sellelaadne kohtumine, kus Anic osales, toimus 1982. aasta oktoobris Zürichis.“

Seda väidet kinnitab asjaolu, et Anic osales 1982. aasta septembris 1983. aasta kvootide kinnitamisel, mida näitavad kaks ICI ruumidest leitud dokumenti (peamise märgukirja liited 73 ja 76).

83. Ta lisab, et hageja tsiteeritud 13. mai, 21. septembri ja 2. novembri 1982. aasta kohtumiste protokollid (peamise märgukirja liited 24, 30 ja 32), mille kohaselt „Anic/SIR enam ei tule“, „Anicit nähti kui probleemi“, Anicile oli „vaja survet avaldada“ ja „Anic oli väidetavalt nuhtlus“ ei saa hagejat süüst vabastada, sest kartellileppe järgimist ei tohi segamini ajada kartellis osalemisega ja protokollid on aja kohta, kui Anic oli just lõpetanud kohtumistes osalemise.

84. Komisjon märgib, et taotluslike hindade või kvootide kinnitamisele suunatud kohtumistel osalenud ettevõtte väide, et ta oli seal osalenud passiivselt, ei ole kaitse. Lihtsa kohtumistel osalemise ja nendel langetatud otsuste tunnustamise vahel olulist vahet ei ole. Isegi passiivsest osalemisest neil kohtumistel piisab, et konkurendid arvaksid, et osaleja on nõustunud kokkulepitud käitumisviisi järgima, ja et konkurendid teda kritiseeriks, kui ta seda ei järgi.

85. Ta lisab samuti, et väite, et Ainici osalus kohtumistel oli vaid harv, lükkab ümber ICI vastus teabenõudele (peamise märgukirja liide 8), kus hagejat nimetatakse regulaarsete kohtumistel osalejate seas. Komisjon arvab, et Anic lõpetas kohtumistel osalemise alles 1982. aasta keskel mitte lõpus. Ta märgib, kui et ta ei suutnud kindlaks teha täpset loetelu kohtumistest, kus Anic osales, siis sellepärast, et erinevalt teistest tootjatest ei olnud Anicil enam kohtumistele saadetud töötajate reisirakke.

86. Terviklikkuse mõttes lisab komisjon, et vastupidiselt hageja väidetele ei ole paljudes dokumentides Ainici ja SIRi nimi seotud.

c) Kohtu hinnang

87. Kohus märgib, et hageja ja ICI poolt teabenõuetele esitatud vastustest (vastavalt Montelesi esitatud konkreetse märgukirja liide 27 ja peamise märgukirja liide 8) on selge, et komisjon on õiguslikult piisavalt tõendanud, et Anic osales polüpropüleenitootjate regulaarsetel kohtumistel 1978. aasta lõpust või 1979. aasta algusest alates.

88. Seoses Anici kohtumises osalemise algusega võib märkida, et ICI poolt teabenõudele saadetud vastuses on hageja nimi alates 1979. aastast (erinevalt kahest teisest tootjast) „ülemuste“ ja „ekspertide“ kohtumistel regulaarselt osalenute seas. Seda vastust tuleb tõlgendada kui Ainici osaluse algust „ülemuste“ ja „ekspertide“ kohtumiste süsteemi alguses, milleks tuvastati 1978. aasta lõpp või 1979. aasta algus.

89. ICI poolt teabenõudele esitatud vastust kinnitab selles osas hageja poolt kohtule oma kirjalikes menetluskirjades esitatud tõlgendus oma teabenõudele esitatud vastusele, milles viidatakse otsuse punkti 105 teisele lõigule. Hageja on väitnud, et ainus kindel kuupäev, mis viitab tema eeldatava kohtumistel osalemise algusele, on aastal 1979.

90. Mis puudutab Anici koosolekutel osalemise lõppu, siis komisjon möönis otsuses (punkti 19 esimene lõik ja punkti 78 seitsmes lõik), et kindel kuupäev on endiselt mõneti kaheldav, ja tunnistas kohtule esitatud menetluskirjades, et hageja kohalolek kohtumistel ei olnud enam regulaarne alates 1982. aasta maist. Ka kohtuistungil ta nõustus, et Anic alates 1982. aasta septembrist enam kohtumistel ei osalenud.

91. Samuti ilmneb 13. mai 1982. aasta kohtumise protokollist (peamise märgukirja liide 24), et selle kohtumise ajal mainiti, et Anic enam ei tule. Seda väidet kinnitavad järgnevate kohtumiste protokollid, kus Anici nime enam osalejate seas ei ole, v.a 9. juuni 1982. aasta kohtumine (peamise märgukirja liide 25), millest selgub, et hageja oli andnud protokollijale 1982. aasta aprilli ja mai täpsed müügiarvud.

92. Seoses hageja osalemisega 1982. aasta oktoobri kohtumisel märgib kohus, et olles teabenõudele saadetud vastuses maininud, et ta selle kohtumisel osales, väidab hageja nüüd, et see on tõenäoliselt vale, nagu ta mainis oma vastuses märgukirjale.

93. Kõnealuse kohtumise protokoll (peamise märgukirja liide 31) näitab, et sarnaselt Hispaania tootjatele – Hercules, Amoco ja BP – ei andnud Anic oma müügiarve 1982. aasta septembri kohta, nagu ta oli teinud 9. juuni 1982. aasta kohtumisel, sest tema arvnäitajate juures oli märke „hinnanguline“, mis tähendab selgelt, et need olid hinnangulised andmed.

94. Järelikult hageja eksis, kui vastas teabenõudele, et oli 6. oktoobri 1982. aasta kohtumisel osalenud.

95. Seoses hagejapoolse perioodiliste kohtumiste süsteemis osalemise regulaarsusega sedastab kohus, et komisjonil oli ICI poolt teabenõudele saadetud vastusest õigus järeldada, et Anici osalus oli regulaarne alates 1978. aasta lõpust või 1979. aasta algusest kuni 1982. aasta keskpaigani.

96. Komisjonil oli samuti õigus ICI poolt teabenõudele saadetud vastuse alusel arvata, et ajavahemikul, kui hageja oli veel turul, oli kohtumiste eesmärk eelkõige taotluslike hindade ja müügimahtude kinnitamine, nagu kinnitavad ka kohtumiste arvukad protokollid. Nimetatud vastuses on kirjas: „Tootjate kavandatavad polüpropüleeni iga põhiliigi põhilise tüübi „taotluslikud hinnad“ alates 1. jaanuarist 1979 on lisas ...“ ja „Kohtumistel arutleti mitmeid ettepanekuid konkreetsete tootjate müügimahtude kohta.“

97. Lisaks alates 1978. aasta lõpust või 1979. aasta algusest toimunud „turundusekspertide“ kohtumiste ja „ülemuste“ kohtumiste korralduse selgituses näitab ICI vastus teabenõudele, et arutelu taotluslike hindade ja müügimahtude kindlaks määramise ümber muutus eriti konkreetseks ja täpseks, kusjuures 1978. aasta „ülemuste“ kohtumisel piirduti taotluslike hindade kontsepti väljatöötamisega.

98. Tuleb lisada, et komisjonil oli samuti õigus järeldada ICI poolt teabenõudele esitatud vastusest, kus on kirjas:

„Ainult „ülemuste“ ja „ekspertide“ kohtumised hakkasid toimuma iga kuu ... 1978. aasta lõpuks / 1979. aasta alguseks määrati kindlaks, et lisaks kõrgema juhtkonna *ad hoc* kohtumistele peavad toimuma ka paremate turundusteadmistega alama astme juhtide kohtumised“,

ja kohtumiste ühesugusest olemusest ja eesmärgist, et need kuulusid regulaarsete kohtumiste süsteemi.

99. Samuti tuleb märkida, et Anici passiivsuse kohtumistel osalemisel lükkab ümber asjaolu, et ta andis teavet oma igakuisest müügitonnažist, näiteks 9. juunil 1982. aastal (peamise märgukirja liide 25), ja see, et tema nimi esineb erinevates tabelites (peamise märgukirja liited 55–62), mille sisu pidi avaldama muu hulgas hageja ise kohtumistel viibimise ajal. Enamik hagejaid on kohtu poolt esitatud kirjalikult vastatavale küsimusele saadetud vastustes tunnistanud, et ICI, ATO ja Herculese ruumidest leitud tabelleid ei oleks saanud koostada andmevahetussüsteemis Fides kättesaadava statistika alusel, ja teabenõudele saadetud vastuses mainib ICI ühele neist tabelitest viidates, et „selles tabelis toodud tegelike ajalooliste andmete allikaks pidid olema tootjad ise“.

100. Järelikult on komisjon õiguslikult piisavalt tõendanud, et hageja osales regulaarselt polüpropüleenitootjate regulaarsete kohtumiste süsteemis alates 1978. aasta lõpust või 1979. aasta algusest kuni 1982. aasta keskpaigani, et kohtumiste eesmärk oli eelkõige taotluslike hindade ja müügimahtude kinnitamine, et need kuulusid süsteemi ja et hageja osalemine neil kohtumistel ei olnud vaid passiivne. Komisjon ei ole siiski õiguslikult piisavalt tõendanud, et see osalemine kestis kauem kui 1982. aasta keskpaigani.

B. Hinnaalgatused

a) Vaidlusalune otsus

101. Otsuse (punktid 28–46) kohaselt rakendati taotluslike hindade süsteem hinnaalgatuste abil, millest viis olid kõnealusel perioodil: esimene kestis 1979. aasta juulist detsembrini, teine 1981. aasta jaanuarist maini, kolmas 1981. aasta augustist detsembrini, neljas 1982. aasta juunist juulini ja viies 1982. aasta septembrist novembrini.

102. Otsus (punkt 33) nimetab hagejat sellega seoses ainult nii palju, et 1981. aasta jaanuaris osales too kahel kohtumisel, kus otsustati, et 1980. aasta detsembris 1981. aasta veebruariks määratud hinnatõusu aluseks peab olema 1,75 Saksa marka raffia kilogrammi kohta. Hinnatõus toimus kahes etapis; 1. veebruarist kavandatud esimene hinnatõus jäi kehtima ja järgmine hinnatõus tuli kehtestada „eranditult“ alates 1. märtsist.

103. Otsus (punkti 77 teine lõik) möönab, et hageja ei esitanud mingeid hinnajuhiseid, aga mainib, et kohtumiste protokollid ja muud dokumendid näitavad siiski, et ta osales kohtumistel, kus arutati hinnaalgatusi ja lepiti neis kokku.

b) Poolte argumendid

104. Hinnaalgatustes osalemist eitamata väidab hageja, et komisjon ei ole tema osalemise kohta tõendeid esitanud. Ta väidab, et komisjon ei ole suutnud tõestada tema osalust konkreetsetel kohtumistel ega leida tema poolt oma müügiosakondadesse saadetud hinnajuhiseid.

105. Hageja väidab, et tema kasutatud hinnad olid alati taotluslikest hindadest erinevad, et tema polüpropüleenini hind ei olnud kunagi hinnakirjahind ja et tema müügiosakonnad kehtestasid hinnad turu sõltumatu hindamise tulemusena kooskõlas konkurentsireeglitega.

106. Komisjon järeldab hageja osalust hinnaalgatustes sellest, et hageja osales kohtumistel, mille peamine eesmärk oli taotluslike hindade kehtestamine.

107. Ta lisab, et ei saanud rohkem tõendeid, sest Anic ei ole selle ajavahemiku kohta dokumente säilitanud. Komisjoni arvates ei saa Anic vastutusest vabaneda lihtsalt sellepärast, et eitab hinnajuhiste kirjalike tõendite olemasolu, aga mitte tootjate kohtumistel osalemist.

108. Komisjon väidab, et kuna kohtumistele järgnesid erinevate tootjate sarnased hinnajuhised, siis see näitab, et need ei olnud lihtsalt teavitavad kohtumised, vaid nende eesmärk oli tootjate hindadega seotud tegevuse kooskõlastamine turul.

c) Kohtu hinnang

109. Kohus leiab, et polüpropüleenitootjate regulaarsete kohtumiste protokollid näitavad, et neil osalenud tootjad olid otsuses nimetatud hinnaalgatustega nõus. Näiteks on 1981. aasta jaanuaris toimunud kahe kohtumise protokollides (peamise märgukirja liide 17) kirjas:

„Kuigi kõik tõendid näitasid, et tegelikud hinnad olid veebruaris taotluslikest hindadest väiksemad, lepiti kokku, et taotluslik hind 1,75 Saksa marka peab jääma ja märtsist tuleb hinnaks kehtestada eranditult 2,00 Saksa marka.

110. Kuna õiguslikult piisavalt on tõendatud, et hageja osales neil kohtumistel regulaarselt alates 1978. aasta lõpust või 1979. aasta algusest kuni 1982. aasta keskpaigani, ei saa ta ilma sellekohaseid tõendeid esitamata väita, et ta ei toetanud neil kohtumistel kokkulepitud, kavandatud ja seiratud hinnaalgatusi. Kuna selliseid tõendeid ei ole, siis puudub alus uskuda, et hageja neid algatusi ei toetanud, kui kõik teised seda tegid.

111. Tuleb märkida, et hageja on esitanud kaks argumenti, mis peaks näitama, et ta kokkulepitud hinnaalgatusi ei pooldanud. Ta väidab esiteks, et tema osalus kohtumistel oli vaid passiivne, ja teiseks, et ta ei arvestanud oma turuhindade kujundamisel kohtumiste

tulemusi, ning kui Anici ja teiste tootjate käitumises on teatud paralleeljooni, siis sellepärast, et muutusid toormaterjali hinnad ja see oli väiketootja tavakäitumine „suure neliku“ valitsetaval turul.

112. Kumbagi neist argumentidest ei saa aktsepteerida kinnituseks hageja väite, et ta ei pooldanud kokkulepitud hinnaalgatusi. Kohus peab märkima, et komisjon on õiguslikult piisavalt tõendanud, et hageja osalus kohtumistel ei olnud vaid passiivne, seega hageja esimest argumenti faktilised asjaolud ei kinnita. Seoses teise argumendiga võib täheldada, et isegi kui faktilised asjaolud seda kinnitaksid, ei lükkaks see ümber hageja osalust taotluslike hindade määramises kohtumistel, vaid näitaks kõige rohkem vaid seda, et hageja ei kasutanud kohtumiste tulemusi. Otsuses tõepoolest ei väideta, et hageja kehtestatud hinnad olid samad mis kohtumistel kokkulepitud taotluslikud hinnad, mis näitab, et vaidlusalune meede ei võta hagejapoolse taotluslike hindade määramises osalemise tuvastamise aluseks kohtumiste tulemuste kasutamist.

113. Samuti tuleb märkida, et kuigi komisjon ei suutnud hankida hageja antud hinnajuhiseid ja seega ei olnud tal tõendeid kõnealuste hinnajuhiste rakendamise või paralleelse käitumise kohta, ei lükka see kuidagi ümber asjaolu, et hageja neis algatustes osales.

114. Lisaks oli komisjonil täielik õigus järeldada ICI poolt teabenõudele saadetud vastusest (peamise märgukirja liide 8), milles on kirjas:

„Tootjate poolt kavandatavad polüpropüleeniga iga põhiliigi põhilise tüübi „taotluslikud hinnad“ alates 1. jaanuarist 1979 on lisas ...“,

et need algatused kuulusid taotluslike hindade kinnitamise süsteemi.

115. Järelikult on komisjon õiguslikult piisavalt tõendanud, et hageja oli üks polüpropüleenitootjatest, kelle seas tekkisid ühised soovid seoses otsuse punktides 29–39 nimetatud hinnaalgatustega, ja et need algatused kuulusid süsteemi. Kuna komisjon ei ole siiski õiguslikult piisavalt tõendatud, et hageja osales regulaarsetel kohtumistel 1982. aasta teisel poolaastal, ei ole komisjon õiguslikul piisavalt tõendanud, et hageja osales otsuse punktides 40–46 nimetatud hinnaalgatustes.

C. Hinnaalgatuste elluviimise soodustamiseks mõeldud meetmed

a) Vaidlusalune otsus

116. Komisjon väidab otsuses (artikli 1 punkt c ja punkt 27; vt ka punkt 42), et hageja leppis teiste tootjatega kokku erinevates taotluslike hindade kehtestamise soodustamiseks mõeldud meetmetes, nagu ajutised tootmismahupiirangud, tarneid puudutava üksikasjaliku teabe vahetamine, kohalike kohtumiste korraldamine ja alates 1982. aasta septembrist „kliendihaldussüsteem“, mis oli mõeldud hindade tõstmiseks konkreetsete klientide puhul.

117. „Kliendihaldussüsteemi“ puhul, mille hilisem vorm oli alates 1982. aasta detsembrist „kliendi suunamine“, nimetati hageja (nagu kõik tootjad) vähemalt ühe

suurema kliendi koordinaatoriks või suunajaks, kelle tehinguid tarnijatega ta salaja koordineerima pidi. Selle süsteemi kohaselt olid kliendid Belgias, Itaalias, Saksamaal ja Ühendkuningriigis ning kõikide nende jaoks määrati „koordinaator“. 1982. aasta detsembris kavandati süsteemi üldisemat kohaldamist, et igale suuremale kliendile määratakse kliendihaldur, kes suunaks, arutaks ja korraldaks hinnamuutusi. Teisi kliendiga regulaarselt tehinguid tegevaid tootjaid nimetati „pretendentideks“, kes teevad kliendihalduriga kliendile hinnapakkumiste tegemisel koostööd. Kontohalduri ja pretendente „kaitsmiseks“ pidid kõik teised tootjad, kelle poole klient pöördub, pakkuma taotluslikust hinnast kõrgemat hinda. Vaatamata ICI kinnitustest, et see kava kukkus kokku pärast mõnekuulist osalist ja ebatõhusat koostööd, väidab komisjon otsuses, et 3. mai 1983. aasta kohtumise täielikust protokollist on näha, et sel ajal toimus üksikasjalik arutelu konkreetsete klientide, neile iga tootja poolt pakutavate hindade ja tarnitud või tellitud mahtude üle.

b) Poolte argumendid

118. Hageja väidab, et raske on mõista, millele komisjon viitab, kui süüdistab hagejat tootmismahdade piiramises, üksikasjaliku tarneid puudutava teabe vahetamises ja kohalike kohtumiste korraldamises osalemises. Ta väidab, et komisjonil ei ole mingeid tõendeid, et hageja neis tegevustes osales. Ta tootis alati maksimaalse tegeliku tootmisvõimsusega, mida vähendasid 1980. ja 1981. aasta streigid ja seadmete rikked samadel aastatel. ICI koostatud kohtumiste protokollides ei ole mingit teavet Anici tarnete kohta; on ainult turuosa kohta, mis on peaaegu alati näidatud koos SIRiga. Lõpuks ei mainita otsuses hageja osalemist kohalikel kohtumistel ega isegi nende toimumist Itaalias.

119. Seoses „kliendihaldussüsteemis“ osalemisega väidab hageja, et see süsteem töötati välja siis, kui tema enam kohtumistel ei osalenud.

120. Komisjon mainib, et 1981. ja 1982. aasta ajutiste tootmispiirangute ja kohalike kohtumistega seotud etteheited on peamise märgukirja punktides 71 ja 43 ja tarnetealase üksikasjaliku teabe vahetamist mainitakse otsuse punktides 56–59. Seoses „kliendihaldussüsteemiga“ väidab komisjon, et ta ei ole kunagi püüdnud väita, et hageja selle eest vastutav on, ja sellepärast seda märgukirjas ei mainita.

c) Kohtu hinnang

121. Kohtu arvates tuleb otsuse punkti 27 tõlgendada punkti 26 teist lõiku arvestades, mitte nii, et kõik tootjad võtsid endale kohustuse rakendada kõik seal mainitud meetmed, vaid nii et need tootjad võtsid neil kohtumistel koos teiste tootjatega vastu otsuses mainitud meetmed ja kavandasid luua hinnatõusuks soodsad tingimused (eelkõige vähendades kunstlikult polüpropüleen tarneid) ja et nende erinevate meetmete elluviimine toimus erinevate tootjate ühisel nõusolekul võttes arvesse nende konkreetset olukorda.

122. Tuleb järeldada, et komisjon ei ole suutnud õiguslikult piisavalt tuvastada, et hageja osales nendel kohtumistel, kus kõnealused meetmed vastu võeti (eelkõige 13. mai, 2. ja 21. septembri ja 2. detsembri 1982. aasta kohtumised (peamise märgukirja liited 24,

29, 30 ja 33)), ja seetõttu ei ole ta õiguslikult piisavalt tõendanud, et hageja neid meetmeid pooldas.

123. Järelikult esiteks ei ole hageja osalus „kliendihaldussüsteemis“ õiguslikult piisavalt tõendatud. Komisjon mainis oma vastuses, et ta ei püüdnud kunagi Anici selles süüdistada. Kohus täheldan siiski, et hagejale esitatud etteheidete selline piirang ei ole otsusest ega märgukirjadest arusaadav. Otsuses (punkti 19 esimene lõik ja punkti 78 seitsmes lõik) jättis komisjon võimaluse, et hageja võis osaleda 1982. aasta teisel poolel toimunud kohtumistel, mis viitab sellele, et ta arvas tõenäoliselt ka seda, et kui see oli nii, siis osales hageja punktis 27 kirjeldatud meetmetes, mis neil kohtumistel vastu võeti ja milles süüdistati eranditult kõiki regulaarsetel kohtumistel osalenud tootjaid. Eelkõige väidetakse peamise märgukirja punktis 85, et „tootjad töötasid välja kavandatud hinnatõusu klienditi rakendamise skeemi“ ja ei see hagejale saadetud märgukiri ega konkreetne märgukiri ei maini mingit sellelaadset etteheitepiirangut.

124. Järelikult teiseks ei ole õiguslikult piisavalt tõendatud ka hageja osalus tootmispiirangutes. Kostja vastuses kinnitas komisjon seda etteheidet viidates peamise märgukirja punktile 71 (tegelikult on vastavaud punktis 67 ja 79), aga kohtuistungil väitis ta, et pole hagejat kunagi sellises käitumises turul otseselt süüdistanud.

125. Komisjon väitis lisaks, et müügiialase teabe vahetamisega seotud etteheide, mida mainitakse ka otsuse punktis 27, ei olnud 1981. ja 1982. aasta kvootidega seotud etteheitest lahus (otsuse artikli 1 punkt e) ja seetõttu tuleb neid vaadelda koos.

126. Seoses hageja osalemisega kohalike kohtumistel väitis komisjon kohtuistungil, et ta hagejat nendel osalemises ei süüdistata. Otsuse punktis 20 on loetletud tootjad, kellele see etteheide tehakse, ja hageja nime seal ei ole. Järelikult tuleb sedastada, et vaidlusaluses meetmes hagejale seda etteheidet ei esitata.

127. Eeltoodust järeldeb, et komisjon ei ole õiguslikult piisavalt tõendanud, et hageja oli üks polüpropüleenitootjatest, kelle seas tekkisid ühised soovid hinnaalगतuste elluviimise soodustamiseks mõeldud meetmete osas, kuigi otsuses hagejat selles osaluses süüdistatakse.

D. Taotluslik tonnaž ja kvoodid

a) Vaidlusalune otsus

128. Otsuse (punkti 31 kolmas lõik) järgi „tunnistati [26. ja 27. septembril 1979. aastal toimunud kohtumisel], et range kvootide süsteem on oluline“ ja nende kohtumiste protokollis mainitakse Zürichis kavandatud või kokkulepitud skeemi piirata igakuiseid müügiimahte 80%ni aasta esimese kaheksa kuu keskmisest.

129. Otsuses (punkt 52) märgitakse ka, et enne 1982. aasta augustit kasutati erinevaid turu jagamise skeeme. Kuigi igale tootjale oli jagatud hinnanguliste potentsiaalsete tehingute protsent, siis sel etapil veel üldist tootmist ei piiratud. Seega tuli hinnanguid üldise turu kohta pidevalt üle vaadata ja korrigeerida iga tootja müügiimahtusid (tonnides) vastavalt talle antud protsendile.

130. Taotluslikud müüginahud (tonnides) 1979. aastaks pandi paika vähemalt osaliselt eelmise kolme aasta müüginahude alusel. ICI ruumidest leitud tabelid näitavad iga tootja 1979. aasta „korrigeeritud taotluslike näitajaid“ võrrelduna tegeliku müügitonnaažiga sel perioodil Lääne-Euroopas (otsuse punkt 54).

131. 1980. aasta veebruari lõpuks olid tootjad kokku leppinud 1980. aasta taotluslike müüginahude (väljendatuna jällegi tonnides) võttes aluseks turu 1 390 000-tonnise kogunõudluse. Otsuse (punkt 55) järgi leiti ATO ja ICI ruumidest mitmeid tabeleid, kus olid iga tootja 1980. aasta jaoks „kokkulepitud taotluslikud näitajad“. Algne turuhinnang oli liiga optimistlik ja iga tootja kvoote tuli vähendada, et see vastaks aasta kogutarbimisele, milleks oli 1 200 000 tonni. Erinevate tootjate müüginahud olid taotluslike näitajatega enam-vähem kooskõlas, v.a ICI ja DSMi mahud.

132. Otsuse (punkt 56) kohaselt toimusid 1981. aasta turu jagamise üle pikad ja keerulised läbirääkimised. 1981. aasta jaanuari kohtumistel lepidi kokku, et veebruari/märtsi hinnaalgatuse saavutamisele kaasa aitamiseks piirab iga tootja ajutise meetmena igakuist müüki ühele kaheteistkümnendikule 85%st 1980. aasta „taotluslikust näitajast“. Püsivama skeemi jaoks ütles iga tootja kohtumisel tonnaaži, mida ta lootis 1981. aasta jooksul müüa. Ent kokkuvõttes olid need „soovid“ palju suuremad kui ennustatav kogunõudlus. Shelli ja ICI esitatud erinevatele kompromiss-skeemidele vaatamata 1981. aasta kvootide osas kokkuleppele ei jõutud. Hädaabinõuna võtsid tootjad igäihte teoreetiliseks osaks nende eelmise aasta kvoodi ja teatasid iga kuu kohtumisel oma tegelikud müüginumbrid. Sellisel moel jälgiti tegelikku müüki võrrelduna mõtteliste turuosadega, mis põhinesid 1980. aasta kvootidel (otsuse punkt 57).

133. Otsuses (punkt 58) märgitakse, et 1982. aasta skeemi jaoks tehti keerulisi ettepanekuid, millega püüti kokku sobitada erinevad tegurid, nagu varasemad saavutused, soovid turul ja olemasolev võimsus. Jagamisele kuuluvaks turumahuks hinnati 1 450 000 tonni. Mõned tootjad esitasid üksikasjalikud turujagamiskavad, aga teised piirdusid oma soovitud tonnaaži teatamisega. 10. märtsi 1982. aasta kohtumisel püüdsid Monte ja ICI kokkuleppele jõuda. Otsuses (punkti 58 viimane lõik) mainitakse, et nagu 1981. aastalgi kokkuleppele ei jõutud ning esimese poolaasta jooksul andsid tootjad kohtumistel teada kuu müüginäitajad ja võrdlesid neid eelmisel aastal saavutatud turuosaga. Otsuse (punkt 59) kohaselt toimusid 1982. aasta augusti kohtumisel läbirääkimised 1983. aasta kvootide üle ja ICI pidas uue süsteemi osas kahepoolseid kõnelusi kõikide tootjatega eraldi. Kuni sellise kvoodisüsteemi juurutamiseni pidid tootjad siiski 1982. aasta teisel poolel püüdma piirduda oma igakuisel müügil sama protsendiga koguturust, mille nad olid saavutanud 1982. aasta esimese kuue kuuga. Seega olid 1982. aastaks turuosad jõudnud suhtelisse tasakaalu ja olid enamike tootjate puhul eelmiste aastatega võrreldes stabiilsed.

134. Otsuse (punkt 60) kohaselt palus ICI 1983. aasta jaoks igal tootjal öelda oma kvoodisoovid ja ettepanekud, millise protsendi teised peaks saama. Monte, Anic, ATO, DSM, Linz, Saga ja Solvay, aga ka Saksamaa tootjad läbi BASFi esitasid oma üksikasjalikud ettepanekud. Erinevaid ettepanekuid töödeldi arvutiga, et saada keskmine, mida võrreldi iga tootja soovidega. Need meetmed lubasid ICI-l pakkuda välja suunised uue, 1983. aasta raamlepingu jaoks. Neid ettepanekuid arutati 1982. aasta novembri ja detsembri kohtumistel. Algselt aasta esimese kvartaliga piirduvat ettepanekut arutati 2.

detsembri 1982. aasta kohtumisel. Selle kohtumise protokoll, mille koostas ICI, näitab, et ATO, DSMi, Hoechsti, Huelsi, ICI, Monte ja Solway, aga ka Herculese arvates olid neile antud kvoodid „vastuvõetavad“ (otsuse punkt 63). Neid asjaolusid kinnitab ICI protokoll Herculesega 3. detsembril 1982. aastal peetud telefonikõnest.

135. Otsuses (punkti 77 teise lõigu lõpp) väidetakse, et kvootidega seotud dokumentidest nähtub, et hageja osales neis polüpropüleeniturul tegutsemise ajal täiel määral ja vähemalt 1983. aasta esimese kvartali kvootide jagamises ta osales (punkti 78 seitsmes lõik).

b) Poolte argumendid

136. Seoses aastatega 1979–1982 väidab hageja, et komisjoni poolt mainitud tabelid (peamise märgukirja liited 55–62) oli koostanud kolmas isik mitte tema ise; järelikult võivad need kajastada nende autori mõtteid ega saa olla lõplik tõendusmaterjal, mis kinnitab Anici osalust nende koostamises või mingitki seost kirja pandu ja reaalsuse vahel.

137. Tema arvates ei saa tema nime tabelites mainimine olla lõplik tõendusmaterjal kahel põhjusel: esiteks ei näita miski, et need tabelid koostati tootjatevahelise arutelu tulemusel, ja teiseks, mainitakse Anicit koos SIRiga nii müüginumbrite kui kvootide puhul, aga Anic ei oleks sellega kunagi nõus olnud, sest nende kahe ettevõtte vahel oli tihe konkurents.

138. Hageja mainib ka, et tema osaluse kvootide süsteemis lükkab ümber asjaolu, et tema sisseseadet kasutati alati täisvõimsusel, välja arvatud streikide ja seadmete rikete ajal 1980. ja 1981. aastal.

139. 1983. aasta puhul väidab hageja, et tema osalemine kvootide süsteemis ICId oma soovidest teavitades ei ole usutav, sest ta ei osalenud kohtumistel, kus selle süsteemi osas kokku lepiti, ja ei ole tõendatud tema ja teiste tootjate vahelisi selleotstarbelisi kontakte väljaspool kohtumisi. Vastupidise kinnitamiseks toetub komisjon oletustel, millel ei ole mingit reaalset alust, ja püüab nii tõendamiskohustuse hagejale nihutada.

140. Lisaks ei saa 28. oktoobri 1982. aasta dokumendis (peamise märgukirja liide 76) sisalduvat väidetavat soovidest teavitamist võtta aktsepteeritava tõendusmaterjalina, sest see on 1983. aasta kohta, aga Anic võõrandas oma polüpropüleenitootmise Montele pärast 1982. aasta keskpaika. Ta lõpetas kohtumistel osalemise 1982. aasta keskel ja osalemine 1982. aasta lõpus toimunud kohtumisel 1983. aasta kvoodikokkuleppeläbirääkimistel turu kohta, kust ta oli lahkunud, ei oleks loogiline. Seega eitab hageja, et kõnealune dokument on aktsepteeritav tõendusmaterjal, ja väidab, et dokument ei saa pärineda temalt.

141. Komisjoni arvates tuleb Anici osalust kvoodikokkuleppes järeltada sellest, et tema nimi on mitmetes tabelites (peamise märgukirja liited 55–62), milles on kõikide Lääne-Euroopa plüpropüleenitootjate müügiarvud erinevate aastate kohta ja „korrigeeritud taotluslikud näitajad“, „kvoodid“, „soovid“ ja „kokkulepitud taotluslikud näitajad“. Enamik neist tabelitest koostati aastatel 1979–1982 ja nendes on nende aastate müügiarvud. Need leiti eelkõige ICI ja ATO ruumidest ja need pärinesid erinevatelt

tootjatelt. Nendele kahele tabelile lisab komisjon 1981. aasta jaanuari kohtumiste protokollid (peamise märgukirja liide 17), millele on lisatud „taotluslike näitajate“ ja „tegelike müügimahtude“ võrdlev tabel.

142. Komisjon märgib, et vastupidiselt Anici väidetele ei pärine mitte kõik need dokumendid ICI-lt ja enamikes neist on Anici ja SIRi näitajad eraldi.

143. Samuti väidab ta, et nendes dokumentides on arvnäitajad, mis pidid kindlasti tulema Anicilt endalt.

144. Lisaks väidab komisjon, et Anic osales 1983. aasta kvoodikokkulepetes. Selle vaate aluseks on kaks dokumenti (peamise märgukirja liited 73 ja 76). Esimene, milles on 1983. aasta kvoodisüsteemi täpne kirjeldus, leiti ICI ruumidest ja see näitab, et ICI palus kõikidel tootjatel määrata oma kvoodisoovid, mida nood ka tegid, nagu on näha erinevatest dokumentidest (peamise märgukirja liited 74–77). Komisjoni väitel on teine dokument Anici soovidega. Kõik need soovid olid ICI poolt koostatud elektroonilises kokkuvõttes (peamise märgukirja liide 85).

145. Komisjon väidab sellega seoses, et kuigi Anic sel ajavahemikul toimunud kohtumistel ei osalenud, osales ta jätkuvalt kvoodisüsteemis. Kartell ei olnud vaid kohtumistel osalemine ja kui hageja mõnel kohtumisel ei viibinud, siis sellest ei saa järeldada, et ta kartelli ei kuulunud, sest sealt puudumine ei tähenda, et ta selle tulemustest teadlik ei olnud või et ta nendega nõus ei olnud, nagu näitavad 28. oktoobri 1982. aasta dokument, kus on Anici soovid (peamise märgukirja liide 76), ja ICI poolt teabenõudele saadetud vastus (peamise märgukirja liide 8), mis näitab, et kohal mitteviibinud tootjatega peeti kontakti.

146. Ta lisab, et vastupidiselt hageja väidetele on täiesti usutav, et ta jätkas sellistes kokkulepetes osalemist ka 1983. aastal, sest kuigi ta võõrandas oma äri Montele 1982. aasta lõpus, tegutses ta turul 1983. aasta aprillini. Komisjon toetub selles Anici poolt teabenõudele saadetud vastuse lisadele, kus on Anici polüpropüleenitootmise arvnäitajad. Anic esitas need arvud kuni 1983. aasta aprillini. Sellepärast ei ole komisjoni arvates ebaloogiline, et Anic osales 1982. aasta oktoobri läbirääkimistel 1983. aasta kvoodikokkuleppe üle.

c) Kohtu hinnang

147. Juba on kindlaks tehtud, et 1978. aasta lõpust või 1979. aasta algusest kuni 1982. aasta keskpaigani osales hageja regulaarselt polüpropüleenitootjate regulaarsete kohtumiste süsteemis, milles arutleti erinevate tootjate müügimahtude üle ja vahetati sellekohast teavet.

148. Lisaks sellele, et Anic nendel kohtumistel osales, tuleb märkida, et tema nimi esines mitmetes tabelites (peamise märgukirja liide 55 ja järgmised), mille sisu näitab selgelt, et neid kavatseti kasutada taotluslike müügimahtude määramisel. Enamik hagejaid on kohtu poolt esitatud kirjalikult vastatavale küsimusele saadetud vastustes tunnistanud, et ICI, ATO ja Herculese ruumidest leitud tabelleid ei oleks saanud koostada andmevahetussüsteemis Fides kättesaadava statistika alusel, ja teabenõudele saadetud

vastuses (peamise märgukirja liide 8) mainib ICI ühele neist tabelitest viidates, et „selles tabelis toodud tegelike ajalooliste andmete allikaks pidid olema tootjad ise“. Komisjonil oli seega õigus arvata, et nende tabelite sisu oli andnud Anic kohtumistel, kus ta osales.

149. Komisjoni esitatud 1979. ja 1980. aasta kohta käivates dokumentides kasutatud terminid (nt „korrigeeritud taotluslik näitaja“, „esmased soovitusel“, „kavandatavad korrigeerimised“, „kokkulepitud taotluslikud näitajad“) lubavad õigustatult järeldada, et tootjad olid jõudnud ühisele otsusele.

150. Mis puudutab konkreetselt aastat 1979, siis võttes arvesse nii 26. ja 27. septembri 1979. aasta kohtumise protokollitervikuna (peamise märgukirja liide 12) kui ka ICI ruumidest saadud kuupäevata tabelit „Tootjate läbimüük Lääne-Euroopas“ (peamise märgukirja liide 55), milles on kõikide Lääne-Euroopa polüpropüleenitootjate 1976, 1977 ja 1978. aasta müügiarvud kilotonnides ja mille alajaotused on „1979 – tegelik“, „korrigeeritud taotluslik näitaja“ ja „79“, on selge, et sellel kohtumisel lepidi kokku 1979. aasta viimase kolme kuu kvoodisüsteemi koomale tõmbamise vajalikkuses. Koomale tõmbamine ja kavandatud aastase läbimüügi 1/12 vähendamine 80% võrra näitavad, et 1979. aastaks algselt kavandatud kava tuli viimase kolme kuu jaoks koomale tõmmata. Protokollit sellist tõlgendamist toetab eelnimetatud tabel, sest selle viimase veeru alajaotuse „79“ all, mis on „korrigeeritud taotluslikust näitajast“ paremal, on arvud, mis peaksid olema algselt paika pandud kvoodid. Neid tuli kärpida, sest need olid kinnitatud liiga optimistliku turuhinnangu alusel, nagu juhtus ka 1980. aastaga. Selliste järeldustega ei ole vastuolus otsuse punkti 31 kolmandas lõigus olev viide skeemile, mis „pakuti välja Zürichis, milles seal kokku lepidi ja mille kohaselt sooviti piirata igakuist läbimüüki 80%-le aasta esimese kaheksa kuu keskmisest läbimüügist“. See viide koos otsuse punktiga 54 on tõlgendatav nii, et 1979. aasta esimese kaheksa kuu taotluslikud müügiimahud olid juba algselt määratud.

151. Seoses aastaga 1980 leiab kohus, et ATO ruumidest leitud 26. veebruari 1980. aasta tabelist (peamise märgukirja liide 60), milles on veerg „1980. a kokkulepitud taotluslikud näitajad“, ja 1981. aasta jaanuari kohtumiste protokollit (peamise märgukirja liide 17), mille kohaselt tootjad (sh hageja) võrdlesid tegelikult müüdnud koguseid („tegelikud kt“) taotluslike näitajatega („taotluslikud kt“), et taotluslikud müügiimahud olid paika pandud kogu aastaks. Neid dokumente toetab ka 8. oktoobri 1980. aasta tabel (peamise märgukirja liide 57), milles võrreldakse kahte veergu, millest ühes on erinevate tootjate „1980. a nimivõimsus“ ja teises „1980. a kvoodid“.

152. Mis puudutab aastat 1981, siis süüdistatakse tootjaid selles, et nad osalesid selle aasta kvootide määramise läbirääkimistes, andsid sellega seoses teada oma „soovidest“ ja leppisid 1981. aasta veebruaris ja märtsis kokku ajutise meetmena piirata kuni kokkuleppe sõlmimiseni oma igakuist läbimüüki 85%-le 1/12st 1980. aasta taotluslikust kogumahust, et nad määrasid eelmise aasta kvootide alusel ülejäänud aasta teoreetilised turuosad, et andsid kohtumistel teada oma igakuistest müügiimahtudest ja viimaks, et nad jälgisid, kas nende läbimüük vastas neile antud teoreetilistele kvootidele.

153. Tootjatevaheliste läbirääkimiste toimumist eesmärgiga seada sisse kvoodisüsteem ja oma „soovide“ edastamist nendel läbirääkimistel kinnitavad paljud tõendid, nagu tabelid, kus on iga tootja 1979. ja 1980. aasta „tegelikud“ ja „taotluslikud“ näitajad ja

1981. aasta „soovid“ (peamise märgukirja liited 59 ja 61), itaaliakeelne tabel (peamise märgukirja liide 62), kus on iga tootja 1980. aasta kvoodid, teiste tootjate kvoodiettepanekud talle 1981. aastaks ja tema enda „soovid“ 1981. aastaks, ning ICI siseprotokoll (peamise märgukirja liide 63), kus kirjeldatakse nimetatud läbirääkimiste kulgu ja kus on kirjas:

„Arvestades eilsel kohtumisel arutatud erinevaid alternatiive, eelistaksime piirduda müügiimahtude jagamisel 1981. aastaks oodatava turumahuga, milleks on umbes 1,35 miljonit tonni. Kuigi Shelliga ei ole rohkem sel teemal räägitud, võiks suur nelik anda eeskuju ja nõustuda oma 1980. aasta taotlusliku turuosa vähendamise 0.35% võrra, tingimusel, et ambitsioonikamad väiketootjad, nagu Solvay, Saga, DSM, Chemie Linz, Anic/SIR, oma nõudmisi samuti vähendaksid. Kui suurtootjad on nõus, siis võiks anomaaliatega kõige paremini tegeleda kõrgema juhtkonna individuaalse arutelu teel, võimaluse korral enne Zürichi kohtumist.“

Selle dokumendiga on kaasas arvnäitajatega kompromisettepanek, milles võrreldakse iga tootja tulemusi 1980. aastaga („% 1980 aasta taotluslikest näitajatest“).

154. Ajutiste meetmete, milleks on igakuise läbimüügi vähendamine 1/12-le 1981. aasta veebruaris ja märtsis eelmiseks aastaks kokku lepitud taotluslike mahtude 85%st, vastuvõtmine on ilmne 1981. aasta jaanuari kohtumiste protokollist, kus on kirjas:

„Vahepeal [veebruaris-märtsis] piiratakse igakuist läbimüüki 1/12-le 1980. aasta taotlusliku läbimüügi 85%st koos klientide n-ö külmutamisega“.

155. Seda, et tootjad võtsid oma eelmise aasta kvoodid aluseks ülejäänud aasta teoreetilise turuosa määramisel ja jälgisid iga kuu müüginäitajate kohta teavet vahetades, kas läbimüük oli neile vastav, kinnitavad koos kolm dokumenti: esiteks 21. detsembri 1981. aasta tabel (peamise märgukirja liide 67), kus on iga tootja igakuise läbimüügi näitajad ja mille viimased kolm veergu novembri, detsembri ja kogu aasta kohta on kirjutatud käsitsi, teiseks itaaliakeelne kuupäevata tabel „Erinevused ettevõtetel“, mis leiti ICI ruumidest (peamise märgukirja liide 65) ja milles võrreldakse iga tootja „tegelikke“ ja „teoreetilisi“ müügiimate ajavahemikul jaanuar–detsember 1981, ning viimaseks ICI ruumidest leitud kuupäevata tabel (peamise märgukirja liide 68), milles võrreldakse iga tootja müügiarve ja turuosi ajavahemikul jaanuar–november 1981 ja 1979/1980 ning prognoositakse aasta lõppu.

156. Esimesest tabelist on näha, et tootjad vahetasid teavet oma igakuise läbimüügi kohta. Koos nende näitajate ja 1980. aastal saavutatud näitajate võrdlustega (kahes teises sama ajavahemiku kohta koostatud tabelis olevad võrdlused) kinnitab see teabevahetus, mida sõltumatu operaator peaks rangelt konfidentsiaalseks äriteabeks, otsuses tehtud järeldusi.

157. Hageja osalus neis erinevates tegevustes on ilmne esiteks tema osalusest kohtumistel, kus neid tegevusi läbi viidi (eelkõige 1981. aasta jaanuari kohtumised), ja teiseks sellest, et tema nimi esineb erinevates eelmainitud dokumentides. Lisaks on nendes tabelites arvnäitajad, mille kohta ICI on kohtu esitatud kirjalikult vastatavale

küsimusele esitatud vastuses (millele teised hagejad oma vastuses viitavad) väitnud, et neid ei oleks saanud tuletada süsteemis Fides saadaval olevatest statistilistest andmetest.

158. Mis puudutab aastat 1982, siis süüdistatakse tootjaid selles, et nad osalesid selle aasta kvootide määramise läbirääkimistes, et nad andsid sellega seoses teada oma soovidest tonnides, et kindlale kokkuleppele jõudmata andsid kohtumistel teada oma igakuistest müügimahtudest esimesel poolaastal võrreldes neid eelmisel aastal saavutatud protsentidega ja püüdsid teisel poolaastal hoida igakuist läbimüüki sama protsendi piires esimesel poolaastal saavutatud turuosast.

159. Kvoodisüsteemi sisseviimisele suunatud läbirääkimiste toimumist tootjate vahel ja nende soovidest teada andmist neil läbirääkimistel tõendavad esiteks dokument pealkirjaga „1982. aasta kvoodisüsteemi läbirääkimiste kava“ (peamise märgukirja liide 69), milles on kõikide otsuse adressaatide (v.a Hercules) tonnaaž, mida iga tootja pidas enda õiguseks, ja mõnede tootjate puhul (kõik tootjad v. A Anic, Linz, Petrofina, Shell ja Solvay) ka tonnaaž, mida nende arvates tuleks eraldada teistele tootjatele; teiseks ICI dokument pealkirjaga „1982. aasta polüpropüleenisuunised“ (peamise märgukirja liite 70 punkt a), milles ICI analüüsib käimasolevaid läbirääkimisi; kolmandaks 17. veebruari 1982. aasta tabel (peamise märgukirja liite 70 punkt b), kus võrreldakse erinevaid müügimahtude osakaalu ettepanekuid, millest ühele, pealkirjaga „ICI algne kava“, on Monte poolt tehtud teises käsitsi kirjutatud tabelis mõned parandused veerus pealkirjaga „Milliavacca 27/1/82“ (Monte töötaja nimi) (peamise märgukirja liite 70 punkt c); ja viimaseks itaaliakeelne tabel (peamise märgukirja liide 71), mis on keeruline ettepanek (mida mainitakse otsuse punkti 58 teise lõigu lõpus).

160. Esimesel poolaastal rakendatavaid meetmeid tõendab 13. mai 1982. aasta kohtumise protokoll (peamise märgukirja liide 24), milles on muu hulgas kirjas:

„Selleks on vaja mitmeid teisi meetmeid: a) piirata müügimahte teatud protsendi võrra tavaläbimüügist.“

Nende meetmete rakendamist tõendavad 9. juuni 1982. aasta kohtumise protokoll (peamise märgukirja liide 25), millele on lisatud tabel, milles on iga tootja „tegelikud“ müügiarvud 1982. aasta jaanuarist aprillini, mida võrreldakse „1981 aasta keskmisel turuosal põhineva teoreetilise näitajaga“, ning 20.–21. jaanuari 1982. aasta kohtumise protokoll (peamise märgukirja liide 26) ajavahemiku kohta 1982. aasta jaanuarist maini ja 20. augusti 1982. aasta protokoll (peamise märgukirja liide 28) ajavahemiku kohta 1982. aasta jaanuarist juulini.

161. Kohus leiab, et 1981. aasta ja 1982. aasta esimese aasta puhul oli komisjonil õigus järeldada igakuise läbimüügi eelmise perioodiga võrreldes vähendamise süsteemi rakendamise vastastikusel seirest, milles lepiti kokku regulaarsetel kohtumistel, et kohtumistel osalejad võtsid selle süsteemi vastu.

162. Erinevate läbimüügimahtusid piiravate meetmete sama eesmärgi (liigse pakkumise poolt hindadele avaldatava surve vähendamine) tõttu oli komisjonil õigus järeldada, et need meetmed olid kvoodisüsteemi osa.

163. Hageja esitatud argumendid ei nõrgenda komisjoni poolt tuvastatud asjaolusid seoses hageja osalemisega erinevates meetmetes, millega piirati 1979., 1980. ja 1981. aasta ning 1982. aasta esimese poolaasta müügimahte.

164. Esiteks lükkab hageja väite, et komisjoni esitatud dokumendid olid pärit kolmandatelt pooltelt ja ei ole tootjatevahelise arutelu tulemus, ümber kohtumiste protokollide sisu (peamise märgukirja liited, 12, 17, 23 ja 25), mis näitab, et neil kohtumistel tegeleti eelkõige taotluslike müügimahtude kinnitamisega ja et tootjad esitasid oma arvnäitajad.

165. Teiseks, isegi kui tuvastatakse, et hageja kasutas oma tootmisvõimsust maksimaalselt, et pruugi see tähendada, et tootjad müügimahte ei kinnitanud. See võib näidata ainult seda, et hageja ei teinud seda, mida lubas.

166. Kolmandaks ja viimaseks ei mõjuta Anici ja SIRi ühine mainimine mitmetes dokumentides asjaomaste dokumentide tõenduslikku väärtust. Neid mainitakse koos ainult alates 1980. aasta novembrist pärit dokumentides, aga varasemates (peamise märgukirja liited 55–58) on nende näitajad eraldi. Seda seletab asjaolu, et pärast 28. novembrit 1980, lubati 28. novembri 1980. aasta seaduse nr 784 artikli 2 alusel ENI-l, kuhu Anic kuulus, „võtta üle eelnimetatud ettevõtte juhtimine“ ja seetõttu ei olnud need ettevõtted enam konkurendid.

167. Kohus leiab siiski, et komisjon ei ole õiguslikult piisavalt tõendanud, et hageja osales 1982. aasta teisel poolel müügimahte piiravates meetmetes, sest Anic ei osalenud kohtumistel 1982. aasta keskpaigast alates ja igakuise läbimüügi piiramist esimesel poolaastal saavutatud turuosani (protsentides) ei saa eristada järelseirest, mille käigus tootjad võrdlesid kohtumistel tegelikult saavutatud igakuist läbimüüki teoreetiliselt saavutada tulnud läbimüügiga.

168. Seda leidu kinnitab asjaolu, et igakuise läbimüügi piiramise elluviimist jälgivate kohtumiste (6. oktoober ja 2. detsember 1982) protokollid (peamise märgukirja liited 29 ja 33) näitavad, et hageja ei osalenud selles jälgimises ega andnud oma müüginäitajaid, sest neile protokollidele lisatud tabelites on Anici näitajate juures märke „hinnanguline“ või „pole teada“.

169. Viimasena märgib kohus, et hagejat süüdistatakse „kvoodisüsteemis jätkuvalt osalemises vähemalt 1983. aasta esimeses kvartalis“ (otsuse punkti 78 teine lõik), kuigi ta oli lõpetanud kohtumistel osalemise 1982. aasta keskpaigas või lõpus.

170. Võttes arvesse põhjendusi (punktid 19 ja 60, punkti 77 teine lõik, punkti 78 seitsmes lõik ja punkti 96 teine lõik) ja hagejale esitatud konkreetset märgukirja, on otsuse resolutiivosast selge, et Anicit süüdistatakse 1983. aasta esimese kvartali kvootide kinnitamise läbirääkimistel osalemises 1982. aasta viimases kvartalis.

171. Hageja vastab sellele süüdistusele, et tema osalemine 1983. aasta kvoodikokkuleppe läbirääkimistel 1982. aasta lõpus on ülimalt ebatõenäoline, sest sellel ajal oli ta polüpropüleeniturult lahkunud.

172. Tuleb sedastada, et komisjonil oli õigus hageja poolt teabenõudele saadetud ja 1983. aasta aprillini hageja müüginäitajaid sisaldava vastuse lisadest järeldada, et Anic oli polüpropüleeniturul kuni 1983. aasta aprillini.

173. Kohtuistungil selgus, et Anici ettevõtte Montelega võõrandamise dekreetseadus võeti vastu 1982. aasta juulis, aga sel ajal ei olnud veel teada täpseid tehingumahtusid. Leping sai ametlikuks ja hind määrati alles 29. oktoobril 1982.

174. Nendest tegurites järeldub, et ei ole ebatõenäoline, et hageja teatas 1982. aasta lõpus teistele tootjatele oma soovidest, et kinnitada kvoodid 1983. aasta esimeseks kvartaliks. Järelikult tuleb seetõttu kindlaks teha, kas komisjon on õiguslikult piisavalt tõendatud, et hageja oma soovidest teada andis.

175. Oluline tõend, mille komisjon selles küsimuses esitas, on ICI töötaja poolt 28. oktoobril 1982 käsitsi kirjutatud protokoll (peamise märgukirja liide 76), milles ICI ruumidest leitud elektroonilise kokkuvõtte (peamise märgukirja liite 85 lk 2) järgi on hageja „müüginäitajad“ ja ettepanekud teistele tootjatele eraldatavate kvootide osas.

176. Pelka asjaolu, et hageja andis oma „müüginäitajad“ ja ettepanekud teistele tootjatele eraldatavate kvootide kohta konkureeriva ettevõtte töötaja palvel, kes juhatas kohtumisi, mille eesmärk oli muu hulgas kinnitada taotluslikud müüginäitajad, tuleb pidada 1983. aasta esimese kvartali kvootide kinnitamise läbirääkimistes osalemiseks. Kuigi ei ole tuvastatud, et hageja sel ajal kohtumistel osales või teiste tootjatega kontakti pidas, tuleb sellegipoolest sedastada, et oma soovidest teada andmisega püüdis hageja enne oma polüpropüleenisektori varade Montelega müümist tõsta suurendatud „müüginäitajad“ teada andmisega nende väärtust.

177. Seetõttu sedastab kohus, et hageja teatas ICI-le oma müüginäitajad 1982. aasta oktoobris, et määrata kindlaks 1983. aasta esimese kvartali kvoodid, kuigi ta oli lõpetanud regulaarsetel kohtumistel osalemise 1982. aasta keskel.

178. Eeltoodud kaalutluste alusel tuleb järeldada, et komisjon on õiguslikult piisavalt tõendanud, et hageja oli üks polüpropüleenitootjatest, kelle seas tekkisid ühised soovid seoses 1979. ja 1980. aasta taotluslike müüginäitajadega ja 1981. ja 1982. aasta esimese poolaasta müüginäitajadega piiramisega eelmiste perioodide alusel, mida mainiti otsuses ja mis moodustasid kvoodisüsteemi osa, ning et hageja teatas 1982. aasta oktoobri lõpus ICI-le oma müüginäitajadest 1983. aasta esimeseks kvartaliks. Komisjon ei ole siiski õiguslikult piisavalt tõendanud, et hageja oli üks polüpropüleenitootjatest, kelle seas tekkisid ühised soovid seoses nende 1982. aasta teise poole igakuise läbimüügi piiramisega eelmise perioodiga võrreldes.

2. EMÜ asutamislepingu artikli 85 lõike 1 kohaldamine

A. Õiguslik kirjeldus

a) Vaidlusalune otsus

179. Otsuse (punkti 81 esimene lõik) kohaselt oli kogu regulaarsete ja sisseseatud kohtumiste süsteemi raames otsustatud kavade kompleks üks pidev „kokkulepe“ artikli 85 lõike 1 tähenduses.

180. Käesoleval juhul osalesid tootjad ühiselt polüpropüleenituru hindu ja pakkumist reguleerides üldises raamkokkuleppes, mis väljendus mitmes üksikasjalikumas allkokkuleppes, mis aeg-ajalt sõlmiti (otsuse punkti 81 kolmas lõik).

181. Otsuse (punkti 82 esimene lõik) väidetakse edaspidi, et üldise plaani üksikasjalikul väljatöötamisel jõuti selgesõnalisele kokkuleppele mitmes valdkonnas (nt konkreetsed hinnaalgatused ja iga-aastaste kvootide kavad). Mõnel juhul võisid tootjad kindla kava suhtes kokkuleppele mitte jõuda (nt 1981. ja 1982. aasta kvoodid). Ent, see, et nad võtsid vastu ajutised meetmed (sh teabevahetus ja tegeliku igakuise läbimüügi võrdlemine mõne varasema perioodiga) ei tähendanud mitte ainult selgesõnalist kokkulepet selliste meetmete siseseadmiseks ja kasutamiseks, vaid näitas ka kindlalt väljendamata kokkulepet säilitada tootjate vastavad positsioonid nii palju kui võimalik.

182. Järeldust, et eksisteeris üks pidev kokkulepe, ei muuda asjaolu, et mõned tootjad ei viibinud kõikidel kohtumistel. Iga „algatuse“ kavandamiseks ja elluviimiseks kulus mitu kuud ja see, et mõni tootja aeg-ajalt kohal ei olnud, ei muuda midagi (otsuse punkti 83 esimene lõik).

183. Otsuse (punkti 86 esimene lõik) kohaselt oli ühisel ja üksikasjalikul kaval põhinev kartellitegevus „kokkulepe“ EMÜ asutamislepingu artikli 85 lõike 1 tähenduses.

184. Otsuses (punkti 86 teine lõik) märgitakse, et „kokkuleppe“ ja „kooskõlastatud tegevuse“ mõisted on erinevad, aga võib esineda juhtumeid, kus kokkumängul on mõned mõlema keelatud koostöövormi tunnused.

185. Kooskõlastatud tegevus on selline ettevõtetevaheline koostöö, kus ei ole küll sõlmitud mingeid reaalseid kokkuleppeid, aga asendatakse konkurentsiriskid teadlikult praktilise koostööga (otsuse punkti 86 kolmas lõik).

186. Otsuse (punkti 87 esimene lõik) kohaselt oli asutamislepingu eesmärk kooskõlastatud tegevuse mõiste loomisel ennetada võimalust, et ettevõtted eiravad artikli 85 lõike 1 kohaldamist mängides konkurentsi eiravalt kokku, kuid konkreetset kokkulepet ei sõlmi, näiteks teatavad üksteisele, millist suhtumist nad kavatsevad kasutada, et igaüks neist saaks reguleerida oma ärikäitumist teades, et konkurendid käituvad samamoodi (vt Euroopa Kohtu otsus kohtuasjas 48/69: Imperial Chemical Industries Ltd *versus* komisjon (EKL 1972, lk 619).

187. Euroopa kohus sedastas oma otsuses liidetud kohtuasjades 40–48, 50, 54–56, 111, 113 ja 114/73: Suiker Unie *versus* komisjon (EKL 1975, lk 1663), et kooskõlastamise ja koostöö kriteeriumeid, mis on sätestatud Euroopa Kohtu praktikas ja mis ei nõua kuidagi tegeliku kava koostamist, tuleb mõista arvestades asutamislepingu konkurentsitätetes sisalduvat kontsepti, mille kohaselt peab iga ettevõtja oma ühisturul kasutatava kaubanduspoliitika määratlema teistest sõltumatult. See sõltumatusenõue ei keela ettevõtetel kohandada arukalt oma käitumist konkurentide (eeldatavale) käitumisele, aga

see välistab rangelt igasuguse nendevahelise otsese või kaudse kontakti, mille eesmärk või tulemus on kas mõjutada tegeliku või potentsiaalse konkurendi käitumist turul või avaldada sellisele konkurendile oma käitumisviisi, mida nad on ise otsustanud rakendada või mida nad turul teha kavatsesvad (otsuse punkti 87 teine lõik). Selline käitumine võib kuuluda artikli 85 lõike 1 alla, kui „kooskõlastatud tegevus“ ka siis, kui pooled ei ole eelnevalt kokku leppinud kindlas kavas, mis määratleb nende tegevuse turul, aga võtavad vastu kokkumängumeetmed, mis soodustavad nende kaubandustegevusalast koostööd, või järgivad neid (otsuse punkti 87 kolmanda lõigu esimene lause).

188. Otsuses (punkti 87 kolmanda lõigu kolmas lause) märgitakse ka, et keerulises kartellis võivad mõned tootjad aeg-ajalt mitte väljendada oma kindlat nõusolekut konkreetse teiste poolt kokku lepitud käitumisviisiga, aga näitavad siiski oma üldist toetust kõnealusele skeemile ja käituvad vastavalt. Teatud aspektides võib seega tootjate jätkuval koostööl ja kokkumängul üldise kokkuleppe elluviimises olla kooskõlastatud tegevuse tunnuseid (otsuse punkti 87 neljanda lõigu teine lause).

189. Otsuse (punkti 87 viies lõik) kohaselt ei ole kooskõlastatud tegevuse mõiste tähtsus tingitud mitte niivõrd selle ja „kokkuleppe“ vahelisest erinevusest kuivõrd artikli 85 lõike 1 alla kuuluvate koosmänguvormide ja pelga paralleelse kooskõlastusvaba käitumise vahelisest erinevusest. Seega ei sõltu antud juhul midagi kokkumängukokkulepete konkreetsest vormist.

190. Otsuses (punkti 88 esimene ja teine lõik) on märgitud, et enamik tootjaid kinnitasid pärast väitmist haldusmenetluses, et nende käitumine seoses väidetavate hinnaalgatustega ei olnud tingitud mingitest „kokkulepetest“ artikli 85 tähenduses (vt otsuse punkt 82) ja et see ei saa olla ka kooskõlastatud tegevuse tuvastamise alus. Nende väitel nõudis viimane kontsept mingit „avalikku tegu“ turul, mida antud juhul väidetavalt ei toimunud: mingeid hinnakirju ega „taotluslikke hindu“ klientidele kunagi ei edastatud. Otsuses lükatakse see argument ümber: kui antud juhul oleks vajalik võtta aluseks kooskõlastatud tegevuse tõendid, siis see nõue, et osalejad astuksid mingeid samme oma ühiste eesmärkide elluviimise nimel, oli täiesti täidetud. Erinevad hinnaalgatused on juba tõendina esitatud. Samuti ei saa eitada, et konkreetset tootjad võtsid paralleelseid meetmeid, et need ellu viia. Tootjate eraldi ja koos astunud sammud olid selged dokumentaalsetest tõenditest: kohtumiste protokollid, sisememorandumid, juhised ja ringkirjad müügiiosakondadele ning kirjad klientidele. Täiesti ebaoluline on, kas hinnakirjad „avaldati“ või ei. Hinnajuhised ise olid mitte ainult kõige parem tõendusmaterjal iga tootja tegutsemisest ühise eesmärgi elluviimise nimel, vaid ka nende sisu ja ajastus kinnitasid kokkumängu.

b) Poolte argumentid

191. Hageja tunnistab, et kokkuleppe ja kooskõlastatud tegevuse vaheline erinevus võib olla ebaoluline, sest see on kokkumäng kõikides EMÜ asutamislepingu artikli 85 lõikega 1 keelatud vormides. Ent kui küsimus ei puuduta enam selle sätte rikkumise tuvastamist, vaid sellest tuleneva vastutuse liigi ja määra kindlaks tegemist, siis tuleb hageja arvates teha vahet kokkulepetel ja kooskõlastatud tegevustel.

192. Kokkuleppe puhul on teatud vastutus pärast osalejate poolse üldise kava ehk kokkuleppe järgimise tõendamist mõeldav ka nende tegevuste puhul, milles mõned kokkuleppe osalised ei pruukinud otseselt osa võtta.

193. Hageja väidab siiski, et kooskõlastatud tegevuse puhul, kus üldise kava järgimise kohta tõendid puuduvad, saab kooskõlastatud tegevust tõendada vaid nende tegude ja käitumise puhul, mille puhul tõestatakse, et need on kooskõlastamise tulemus. Seega toimub kooskõlastatud tegevus nende tegude ja käitumise raames. Järelikult ei ole kooskõlastatud tegevuse puhul võimalik võtta selle eest vastutusele neid osalejaid, kes ei järgi selliseid tegevusi ja sellist käitumist, mis on otseselt ja tegelikult tõestatud ning mida saab siduda kooskõlastamisega.

194. Seoses järeldustega, mida hageja soovib teha jagades süüteo kokkulepet või kooskõlastatud tegevust sisaldavaks, märgib komisjon, et hageja soovib jagada ühe rikkumise (st polüprolüleeni hindu toetava kartelli) mitmeks osaks (mitmeks eraldi rikkumiseks), et vähendada oma vastutust. Seega püüab ta kunstlikult kaotada seosed mitmesuguste kartelli raames tehtud tegevuste vahelt, kuigi need tegevused moodustasid ühe terviku. Kartelli kuulumine (kõneallustes kohtumistes olemise teel) teeb Anici kindlasti vastutavaks kõikide läbiviidud tegevuste eest.

195. Komisjon märgib ka, et kooskõlastatud tegevuse jaoks ei pruugi olla vaja tõendeid turul käitumise kohta. EMÜ asutamislepingu artikli 85 lõike 1 rikkumiseks piisab täiesti vaid kontaktidest, mille eesmärk on ettevõtete autonoomia piiramine.

c) Kohtu hinnang

196. Komisjon kirjeldas igat hageja vastu leitud fakti kas kokkuleppe või kooskõlastatud tegevusena EMÜ asutamislepingu artikli 85 lõike 1 tähenduses. Otsuse punkti 80 teisest lõigust, punkti 81 kolmandast lõigust ja punkti 82 esimesest lõigust koos on näha, et komisjon kirjeldas igat neist erinevatest elementidest peamiselt „kokkuleppena“.

197. Ka otsuse punkti 86 teisest ja kolmandast lõigust, punkti 87 kolmandast lõigust ja punktist 88 koos on selge, et komisjon kirjeldas rikkumise elemente ka „kooskõlastatud tegevusena“, kui nende alusel ei olnud võimalik järeldada, et pooled olid jõudnud kokkuleppele ühises plaanis, mis määraks nende käitumise turul, aga olid vastu võtnud kokkumängumeetmed, mis soodustasid nende kaubandusliku käitumise kooskõlastamist, või järgisid selliseid meetmeid, või kui nende alusel ei olnud kartelli keerukuse tõttu võimalik tuvastada, et mõned tootjad olid väljendanud oma kindlat nõusolekut teatud teiste poolt kokkulepitud käitumisviisile, kuigi nad olid näidanud oma üldist toetust kõnealusele kavale ja käitusid sellele vastavalt. Otsuses järeldatakse seega, et teatud aspektides võib tootjate jätkuval koostööl ja kokkumängul üldise kokkuleppe elluviimises olla kooskõlastatud tegevuse tunnuseid.

198. Kuna Euroopa Kohtu praktikast on selge, et EMÜ asutamislepingu artikli 85 lõikes 1 nimetatud kokkuleppe jaoks piisab, kui kõnealused ettevõtted on väljendanud ühist kavatsust käituda turul teatud viisil (vt kohtuotsus kohtuasjas 41/69: ACF Chemiefarma N.V. *versus* komisjon (EKL 1970, lk 661, lõige 112) ja kohtuotsus liidetud kohtuasjades

209–215 ja 218/78: Heintz van Landewyck Sàrl *versus* komisjon (EKL 1980, lk 3125, lõige 86)), sedastab kohus, et komisjonil oli õigus käsitleda hageja ja teiste polüpropüleenitootjate ühiseid kavatsusi, mille olemasolu on komisjon õiguslikult piisavalt tõendanud ja mis olid seotud hinnaalगतustega, 1979. ja 1980. aasta taotluslike müügiimahtudega ning 1981. ja 1982. aasta esimese poole läbimüügi eelmiste perioodide alusel piiramise meetmetega, kokkulepetena EMÜ asutamislepingu artikli 85 lõike 1 tähenduses.

199. Kooskõlastatud tegevuse määratlust tuleb vaadata Euroopa Kohtu praktikast, kust on näha, et kohtu poolt varem sätestatud koostöö ja kooskõlastamise kriteeriumeid tuleb tõlgendada koos EMÜ asutamislepingu konkurentsivõimetus sisalduva kontseptiga, mille kohaselt peab iga ettevõtja oma poliitika ühisturul käitumiseks kindlaks määrama sõltumatult. See sõltumatusenõue ei keela ettevõtjatel kohandada arukalt oma käitumist konkurentide (eeldatavale) käitumisele, aga see välistab rangelt igasuguse nendevahelise otsese või kaudse kontakti, mille eesmärk või tulemus on kas mõjutada tegeliku või potentsiaalse konkurenti käitumist turul või avaldada sellisele konkurendile oma käitumisviisi, mida nad on ise otsustanud rakendada või mida nad turul teha kavatsesvad (eelmainitud kohtuotsus liidetud kohtuasjades 40–48, 50, 54–56, 111, 113 ja 114/73: Suiker Unie jt *versus* komisjon (lõiked 173 ja 174)).

200. Antud juhul osales hageja kohtumistel, kus tegeleti taotluslike hindade ja müügiimahtude kinnitamisega ning kus konkurendid vahetasid teavet hindade kohta, mida nad tahtsid, et turul nõutaks, mida nad kavatsesid ise küsida, oma tasuvusmäärade kohta, nende arvates vajalike müügiimahupiirangute kohta või oma müügiarvude kohta. Nendel kohtumistel osalemisega osales ta koos konkurentidega kooskõlastatud tegevuses, mille eesmärk oli mõjutata nende käitumist turul ja avaldada üksteisele käitumisviisi, mida iga tootja ise turul järgida kavatses.

201. Järelikult hageja mitte ainult ei püüdnud kaotada teadmatus konkurentide tulevase käitumise suhtes, vaid oma turul käitumise kindlaks määramisel ei saanud ta ka otseselt või kaudselt arvesse võtmata jätta teavet, mille ta nende kohtumiste ajal sai. Samamoodi pidid tema konkurendid ma käitumisviisi kavandades võtma otseselt või kaudselt arvesse neile hageja poolt antud teavet selle kohta, kuidas too on otsustanud või kavatses turul käituda.

202. Seetõttu oli komisjonil õigus teisel juhul liigitada polüpropüleenitootjate regulaarsed kohtumised, kus hageja osales 1978. aasta lõpust või 1979. aasta algusest kuni 1982. aasta keskpaigani, ja hageja poolt ICI-le oma soovitud 1983. aasta esimese kvartali müügiimahtude teavitamine nende eesmärki arvestades kooskõlastatud tegevuseks EMÜ asutamislepingu artikli 85 lõike 1 tähenduses.

203. Mis puudutab seda, kas komisjonil oli õigus järeldada, et toimus üks rikkumine, mida otsuse artiklis 1 kirjeldatakse kui „kokkulepe ja kooskõlastatud tegevus“, siis kohus märgib, et nende sama eesmärki arvestades olid erinevad kooskõlastatud tegevused ja kokkulepped osa regulaarsete kohtumiste ning taotluslike hindade ja kvootide määramise süsteemist.

204. Need kavad olid osa reast püüdlusist, mida kõnealused ettevõtted tegid ühe majandusliku eesmärgi nimel – moonutada hindade loomulikku liikumist polüpropüleeniturul. Järelikult oleks kunstlik jagada selline ühe eesmärgiga pidev tegevus eraldi rikkumisteks. See, et hageja osales mitme aasta jooksul lõimitud skeemides, mis on üks rikkumine, mis väljendus nii ebaseaduslikes kokkulepetes kui ka ebaseaduslikus kooskõlastatud tegevuses, on fakt.

205. Komisjonil oli samuti õigus kirjeldada seda üht rikkumist „kokkuleppe ja kooskõlastatud tegevusena“, sest see rikkumine hõlmas üheaegselt nii „kokkulepet“ iseloomustavaid faktilisi asjaolusid kui ka „kooskõlastatud tegevust“ iseloomustavaid faktilisi asjaolusid. Sellist keerulist rikkumist arvestades tuleb komisjoni poolt otsuse artiklis 1 antud kirjeldust tõlgendada mitte nii et kõikidel kõnealustel faktilistel asjaoludel peaks olema üheaegselt nii kokkuleppe kui ka kooskõlastatud tegevuse tunnused, vaid nii et faktilised asjaolud, millest mõnedel olid kokkuleppe tunnused ja mõnedel kooskõlastatud tegevuse tunnused EMÜ asutamislepingu artikli 85 lõike 1 tähenduses, moodustasid keerulise terviku, mida asutamislepingus eraldi kategooriana ei mainita.

206. Lisaks järeldub kohtu poolt komisjonipoolsele asjaolude tuvastamisele antud hinnangust, et komisjon on hageja puhul tõendanud õiguslikult piisavalt kõik rikkumise aspektid ajal, mil hageja osales polüpropüleenitootjate regulaarsete kohtumiste süsteemis, ja ei omistanud hagejale vastutust teiste tootjate käitumise eest.

207. Eeltoodud kaalutlusi arvestades tuleb hageja vaide põhjendused tagasi lükata.

B. Konkurentsi piirav mõju

a) Vaidlusalune otsus

208. Otsuses (punkti 90 esimene ja teine lõik) märgitakse, et kokkuleppe selgelt konkurentsivastast eesmärki arvestades ei pruugi artikli 85 lõike 1 kohaldamise jaoks olla vaja näidata konkurentsi kahjustavat mõju. Antud juhul näitavad tõendid siiski, et kokkuleppe mõjutas konkurentsitingimusi oluliselt.

b) Poolte argumendid

209. Hageja väidab, et tema müügipoliitika oli nii hindade kui ka müügimahtude osas täiesti sõltumatu sellest, mis toimus kohtumistel, kus ta osales. Ta märgib, et teised tootjad pidasid teda probleemseks ja tülinaks ning arvasid, et talle on vaja avaldada survet.

210. Hageja märgib, et komisjon on tunnistanud, et Anici puhul ei leitud müügiiosakondadele saadetud hinnajuhiseid. Ta väidab siiski, et andis komisjonile teavet oma hindade kujundamise süsteemi ja hinnapoliitika kohta. Seega ta näitas, et tema kehtestatud hinnad olid alati „taotluslikest hindadest“ erinevad, et tal ei olnud kunagi polüpropüleeni hinnakirja hinda ja et ta tootis alati tegelikul maksimaalsel võimsusel.

211. Hageja jätkab väites, et tema väidetav osalus kartellis oli tema turuosa väiksuse tõttu nii minimaalne, et sellel ei saanud olla mingit konkurentsi piiravat mõju võrrelduna „suure neliku“ domineerimisega, kellele kuulus üle 50% turust. Ta väidab, et 3%-lise

туруосага еи оlnud mitte kuidagi võimalik vastu seista suurtootjate käitumisele ega seda kuidagi mõjutada.

212. Komisjon mainib, et on neile hageja argumentidele juba vastanud. Siiski keeldub ta kategooriliselt nõustumast hageja väiksele turuosale tugineva väitega, millest hageja järeldab, et tema osalus ei saanud konkurentsi piiravalt mõjutada. Komisjon vastab, et artikli 85 kohaldamise seisukohalt on piirav mõju see, mida avaldab kartell tervikuna, mitte üksikettevõtte osalusest tulenev. Kui see ei oleks nii, siis pääseks kõiki väikestest ettevõtetest koosneval turul tegutsevaid tootjaid hõlmav kartell selle keelu järgimisest, sest iga osaleja panus eraldi võttes on väike.

c) Kohtu hinnang

213. Hageja püüab oma argumentidega näidata, et tema osalus polüpropüleenitootjate regulaarsetel kohtumistel ei kuulu EMÜ asutamislepingu artikli 85 lõike 1 kohaldamisalasse, sest tema konkureeriv käitumine turul näitas, et tema osaluse eesmärk ega mõju ei olnud konkurentsivastane.

214. EMÜ asutamislepingu artikli 85 lõige 1 nimetab ühisturuga kokkusobimatuks ja keelab kõik ettevõtjatevahelised kokkulepped või kooskõlastatud tegevused, mis võivad mõjutada liikmesriikidevahelist kaubandust ning mille eesmärgiks või tagajärjeks on takistada, piirata või kahjustada konkurentsi ühisturu piires, ning eelkõige need, mis hõlmavad otsest või kaudset ostu- või müügihindade või muude kauplemistingimuste kinnitamist ja turgude või tarneallikate jagamist.

215. Kohus kordab, et tema poolt komisjoni tuvastatud asjaoludele antud hinnangust on selge, et hageja ja tema konkurentide osalusel toimunud regulaarsete kohtumiste eesmärk oli piirata konkurentsi ühisturul, eelkõige taotluslike hindade ja müügimahtude kinnitamise teel, ning järelikult oli tema osalemisel nendel koosolekutel konkurentsivastane eesmärk EMÜ asutamislepingu artikli 85 lõike 1 tähenduses.

216. Lisaks tuleb tagasi lükata hageja argument, et tema enda tegevus ei oleks saanud konkurentsi piirata, sest küsimus ei ole mitte selles, kas hageja tegevus eraldi võttes võis konkurentsi piirata, vaid selles, kas rikkumisel, milles ta koos teistega osales, võis olla selline mõju. Ettevõtted, kes osalesid otsuses kirjeldatult toime pandud rikkumises, katavad peaaegu kogu turu, mis näitab selgelt, et nende ühiselt toime pandud rikkumine võis konkurentsi piirata.

217. Järelikult ei saa seda vaide põhjendust arvestada.

C. Mõju liikmesriikidevahelisele kaubandusele

a) Vaidlusalune otsus

218. Otsuses (punkti 93 esimene lõik) väidetakse, et tootjatevaheline kokkulepe võis mõjutada oluliselt liikmesriikidevahelist kaubandust.

219. Antud juhul pidi laialdane kokkumängulepe, mis hõlmas peaaegu kogu olulise tööstustootega kauplemise EMÜs (ja teistes Lääne-Euroopa riikides), automaatselt mõjutama kaubandust, mis oleks sellise kokkuleppe puudumisel arenenud teisi kanaleid pidi (otsuse punkti 93 kolmas lõik). Hindade kokkuleppeline seadmine kunstlikule tasemele, selle asemel, et lasta turul oma tasakaal saavutada, kahjustas konkurentsistruktuuri ühenduse kõikides osades. Ettevõtetal ei olnud otsest vajadust reageerida turujõududele ja tegeleda väidetava liigse jõudluse probleemiga (otsuse punkti 93 neljas lõik).

220. Otsuse punktis 94 leiab komisjon, et taotluslike hindade määramine igaliikmesriigi puhul (kuigi tuli veidi arvestada ka kohalikke valdavaid tingimusi), mida riiklikel kohtumistel üksikasjalikult arutati, pidi moonutama kaubandust ja mõjutama ettevõtete tootlusest tingitud hinnaerinevusi. Hindade kujundamise süsteemi mõju raskendas kliendisuunamisüsteem, millega suunati kliendid kindlate tootjate juurde. Komisjon mõõnab, et kvootide või taotlusliku läbimüügi määramisel ei jagatud eraldi liikmesriigiti või piirkonniti. Ent kvootide või taotluslike müügimahtude olemasolu piiras tootja võimalusi.

b) Poolte argumendid

221. Hageja kordab oma argumenti, et oma väiksuse tõttu ei saanud tema osalemine väidetavas kartellis mõjutada liikmesriikidevahelist kaubandust.

222. Komisjon kordab, et see argument ei ole aktsepteeritav, sest liikmesriikide kaubandust peab mõjutama mitte hageja osalus, vaid kartell tervikuna.

c) Kohtu hinnang

223. Komisjon ei pidanud tõestama, et hageja osalus kokkuleppes ja kooskõlastatud tegevuses mõjutas oluliselt liikmesriikidevahelist kaubandust. EMÜ asutamislepingu artikli 85 lõikes 1 nõutakse vaid konkurentsivastaste kokkulepete ja kooskõlastatud tegevuse võimalikku mõju liikmesriikidevahelisele kaubandusele. Seoses sellega tuleb järeldada, et konkurentsipiirangud, mille olemasolu tõestati, suunasid kaubanduse tõenäoliselt teistesse kanalitesse kui see oleks muidu kasutanud (eelnimetatud Euroopa Kohtu otsus liidetud kohtuasjades 209–215 ja 218/78: Van Landewyck jt *versus* komisjon, lõige 172).

224. Samuti tuleb korrata, et hageja ei saa oma väikesele turuosale toetudes väita, et tema tegevus ei oleks saanud liikmesriikidevahelist kaubandust mõjutada, sest rikkumine ise, ta mille ta koos teistega toime pani, saab liikmesriikidevahelist kaubandust mõjutada.

225. Järelikult on komisjon oma otsuse punktides 93 ja 94 õiguslikult piisavalt tõendanud, et rikkumine, milles hageja osales võis mõjutada liikmesriikidevahelist kaubandust, ja komisjon ei pidanud tõestama, et hageja käitumine eraldi liikmesriikidevahelist kaubandust mõjutas.

226. Järelikult tuleb see vaide põhjendus tagasi lükata.

3. Kokkuvõtteks

227. Kõikidest eeltoodud kaalutlustest järeldeb esiteks, et kuna komisjon ei ole hagejaga seoses õiguslikult piisavalt tõendanud asjaolusid, mis leidsid aset ajavahemikul enne 1978. aasta lõppu või 1979. aasta algust ja pärast 1982. aasta oktoobri lõppu, tuleb otsuse artikkel 1 tühistada selles osas, kus see väidab, et hageja sellel ajal rikkumises osales. Teiseks, kuna komisjon ei ole õiguslikult piisavalt tõendanud asjaolusid, mis on seotud hageja osalemisega polüpropüleenitootjate regulaarsetel kohtumistel, hinnaalgatustes ja igakuise läbimüügi piiramises eelmiste perioodide alusel pärast 1982. aasta keskpaika, tuleb otsuse artikkel 1 tühistada selles osas, kus see väidab, et hageja nendes sel ajal osales. Kolmandaks, kuna komisjon ei ole hagejaga seoses õiguslikult piisavalt tõendanud asjaolusid, mis on seotud hinnaalgatuste elluviimist soodustavate meetmetega, tuleb otsuse artikkel 1 tühistada selles osas, kus see väidab, et hageja nendes meetmetes osales. Ülejäänud osas tuleb hageja vaide põhjendused, mis on seotud komisjonipoolse asjaolude tuvastamisega ja EMÜ asutamislepingu artikli 85 lõike 1 kohaldamisega, tagasi lükata.

KÜSIMUS, KAS HAGEJA ON RIKKUMISE EEST VASTUTAV VÕI MITTE

228. Hageja väidab, et komisjonil ei ole õigus pidada teda rikkumises vastutavaks, sest osa sellest oleks tulnud panna SIRile ja osa Monte. Kõigepealt kirjeldab ta Itaalia polüpropüleeniturgu, kus 1982. aasta alguseni toimus kõva konkurents kolme itaalia tootja (Monte, Anic ja SIR) vahel. Seejärel kujundati sektor kaks korda ümber. Kõigepealt võõrandati 9. detsembril 1981. aastal SIRi tootmine SILile, mis kuulus täielikult Anicile. 1982. aasta juunis anti SILi aktsiad „volikirja alusel“ Enoxy Chimicale ja 31. detsembril 1982 võõrandati need nimetatud ettevõtetele. Sellel kuupäeval hakkas kogu Itaalia polüpropüleenisektorit kontrollima Monte. Anic lahkus sektorist lõplikult. Pärast nende arengutega arvestamist tuleb täpselt kindlaks teha, milline ettevõtte kõnealuste rikkumiste eest vastutab.

229. Hageja märgib, et otsuses lähtub komisjon sellest, et ühenduse konkurentsieeskirjasid kohaldatakse ettevõtetele. Seda ettevõtete mõistet ei tohi segamini ajada juriidilise isikuga, mida kasutatakse äriühinguõiguses ja maksuõiguses. Anic tunnistab selle põhimõtte kehtivust, mis on kooskõlas Euroopa Kohtu praktikaga ja mida komisjon kohaldas otsuses Norra ettevõtete Saga Petrokjemi ja Statoili puhul (punkt 97 ja järgmised).

230. Hageja väidab, et seda põhimõtet ei kohaldata Itaalia ettevõtete puhul õigesti. Esiteks oleks komisjon pidanud Anicile omistatud asjaolud seostama SIRiga, mis veel eksisteerib, kuigi on likvideerimisel. Komisjon ajas need kaks ettevõtet pidevalt segamini, mis on võimaldanud SIRil kõikidest süüdistustest pääseda. Teiseks on see lähenemine vastuolus otsuses Anici polüpropüleenitootmise Monte võõrandamise puhul kasutatud lähenemisega. Komisjon arvab, et kuna Anic eksisteerib juriidilise isikuna edasi, vastutab ta enne Monte võõrandamist tema omanduses olnud polüpropüleeniettevõtte sooritatud rikkumiste eest. Niimoodi tehes eeldab komisjon, et ettevõtte on juriidiline isik, mitte majandusüksus.

231. Ta väidab, et see vahetegemine, mis on võimalik seetõttu, et võõrandaja eksisteeris pärast ettevõtte võõrandamist edasi, viib absurdsete ja meelevaldsete tulemusteni. Võõrandaja vastutus võõrandatud ettevõtte sooritatud rikkumiste eest sõltub siis vaid sellest, kas võõrandaja tegeleb muu äritegevusega ja kuidas need on korraldatud. Sel juhul pääseks Anic igasugusest vastutusest, kui oleks pärast polüpropüleenitootmise Montele võõrandamist võõrandanud oma teistesse sektoritesse kuuluva tegevuse teistele ettevõtetele.

232. Norra ettevõtete puhul teistsuguse lähenemise kasutamise õigustamiseks väidab komisjon, et Norra ettevõtete puhul oli „juriidiline pakend“ kadunud, aga Anici puhul see eksisteeris. Hageja ei ole selle argumendiga nõus ja väidab, et oluline on küsimus, kumb on tähtsam: kas ettevõtte või „juriidiline pakend“. Kui selles küsimuses on otsusele jõutud, siis tuleb valitud tegurit kohaldada ühtmoodi. Komisjoni argument, et Anici puhul ei võõrandatud ettevõtet, sest ettevõtte mõiste ei ole sama, mis toode või tegevusvaldkond, on samamoodi vastuvõetamatu. Hageja väitel oli polüpropüleenitootmine üks Anici majandusüksus. Võõrandati see majandusüksus ja seega sellele vastav ettevõtte koos kõigi selle materiaalsete ja immateriaalsete varadega.

233. Viimaks väidab hageja, et SIRi tema sooritatud tegude eest vastutavaks mittepidaamine võib olla otsuses sisalduv vastuolu. Iga kord, kui komisjon leidis dokumentides ühisviite Anicile ja SIRile, omistas ta vastava käitumise hagejale. Samamoodi usutav on, et teatud juhtudel oli konkreetse käitumise eest vastutav SIR, mitte Anic. Komisjon oleks seetõttu pidanud vähemalt trahvi summa määramisel arvestama võimalust, et mitte kogu käitumine, mis kajastub dokumentides, mis viitavad ühiselt Anicile ja SIRile, ei ole omistatav Anicile.

234. Komisjoni arvates on Norra juhtum Anicist erinev. Norra puhul on ettevõtte „juriidiline pakend“ kadunud, aga Anic eksisteerib endiselt, kuigi erineval kujul, aga tema majanduslikud ja funktsionaalsed omadused on sisuliselt endised. Hageja eksib arvates, et Norra puhul eeldas komisjon, et ettevõtte mõiste on sama, mis toode või tegevusvaldkond. Vastupidi, ettevõtte mõiste on keeruline ning sisaldab inimesi ja füüsilisi osi, mis on seotud ühe majandustegevusega tegelemisega, mille tuvastamisel võib abi olla konkurentide ja klientide arvamusest. Nii Norra ettevõtte kui ka Anic kuulusid selle mõiste alla. Anic ei koosne mitmest erineva tootmisvaldkonna ettevõttest. Tal on ettevõttena üks eesmärk. Järelikult oli ta sama ettevõtte nii enne kui ka pärast polüpropüleenitootmise võõrandamist. Järelikult ei ole mingit põhjust seda sellele ettevõttele vastavat juriidilist isikut rikkumise eest vastutusele mitte võtta.

235. Kohus arvab, et keelates ettevõtetal muu hulgas kokkulepete sõlmimise või kooskõlastatud tegevuse, mis võib mõjutada liikmesriikidevahelist kaubandust ning mille eesmärk või tagajärg võib olla konkurentsi vältimine, piiramine või moonutamine ühisturul, on EMÜ asutamislepingu artikli 85 lõige 1 suunatud majandusüksustele, mis koosnevad inimestest ja füüsilistest elementidest, mis suudavad kaasa aidata selles sättes nimetatud rikkumise sooritamisele.

236. Kui leitakse, et selline rikkumine on toime pandud, tuleb tuvastada füüsiline või juriidiline isik, kes vastutas ettevõtte tegevuse eest rikkumise sooritamise ajal, et teda saaks selle eest vastutusele võtta.

237. Kui aga rikkumise sooritamise ja kõnealuse ettevõtte vastutusele võtmise vahelisel ajal on selle ettevõtte tegevuse eest vastutanud isik oma juriidilise eksistentsi lõpetanud, tuleb esiteks leida inimeste ja füüsiliste elementide kogum, mis aitas kaasa rikkumise sooritamisele, ja seejärel tuvastada isik, kes on nende tegevuse eest vastutavaks saanud, et vältida tagajärke, et selle tegevuse eest rikkumise toimepaneku ajal vastutanud isiku kadumise tõttu ei saa ettevõtet vastutusele võtta.

238. Hageja puhul eksisteeris ettevõtte tegevuse eest rikkumise ajal vastutav juriidiline isik kuni otsuse vastuvõtmiseni. Komisjonil oli seetõttu õigus teda rikkumise eest vastutavaks lugeda.

239. Tuleb lisada, et Saga Petrokjemi juhtum on erinev, sest ettevõtte tegevuse eest rikkumise sooritamise ajal vastutanud juriidiline isik ei eksisteerinud enam pärast selle liitumist Statoiliga.

240. Lisaks arvab kohus, et ei ole vaja vastata küsimusele, mis juhtuks, kui rikkumise toime pannud ettevõtte kui inimestest ja füüsilistest elementidest koosnev majandusüksus kaoks, või milline äriühing peab vastutama kontserni kuuluva ettevõtte sooritatud rikkumise eest.

241. Mis puudutab SIRi sooritatud tegude omistamist hagejale, siis kohtu poolt komisjonipoolsele asjaolude tuvastamisele antud hinnangust järeldub, et hagejapoolne rikkumine on tuvastatud vaid tema tegevuse alusel.

242. Lisaks tuleb märkida, et komisjon ütles kohtu ees, et SIR oleks tulnud tema sooritatud rikkumise eest vastutusele võtta, sest selle ettevõtte eest rikkumise sooritamise ajal vastutav isik eksisteerib endiselt, kuigi on likvideerimisel, aga otstarbekuse kaalutlustel ei pidanud ta vajalikuks selle ettevõtte vastu menetlust algatada.

243. Järelikult tuleb see vaide põhjendus tagasi lükata.

PÕHJUSED

244. Hageja väidab, et otsuse muudab kehtetuks EMÜ asutamislepingu artikli 190 rikkumine, sest selles ei viidata otsusele, mille ärakuulamise eest vastutav ametnik peab oma lähteülesande kohaselt saatma konkurentsipeadirektorile.

245. Ta väidab, et puudub põhjus toetada komisjoni arvamust, et artikkel 190 käib ainult nende arvamuste kohta, mida väljastavad asutused, mis otsust ei langeta.

246. Komisjon arvab, et artiklit 190 ei saa kohaldada ärakuulamise eest vastutava ametniku poolt konkurentsipeadirektorile ametlikult esitatavale aruandele, sest see on komisjoni ametniku poolt esitatav aruanne ja see esitatakse tavaliselt suulises vormis, sest see on osa komisjoni sisemisest otsustusprotsessist ja seda ei saa pidada samaväärseks arvamusega, eelkõige arvamusega, mida tuleb hankida.

247. Komisjoni arvates on EMÜ asutamislepingu artikli 190 ainus eesmärk sätestada menetluse korrakohasuse kontroll, võimaldades kontrollida, kas juhtudel, kui asutamisleping nõuab, et otsustusprotsessis osaleks lisaks otsuse langetamise eest vastutavatele organitele ka muud organid, need organid ka osalevad.

248. Kohus märgib esiteks, et vastavad ära kuulamise eest vastutava ametniku lähteülesande sätted, mis on lisatud kolmeteistkümnendale ülevaatele konkurentsi kohta, on järgmised:

„Artikkel 2

Ära kuulamise eest vastutav ametnik tagab ära kuulamise kohase läbiviimise ja aitab nii kaasa ära kuulamise ja selle järel langetatava otsuse objektiivsusele. Eelkõige püüab ta tagada, et komisjoni otsuse projekti koostamisel arvestatakse konkurentsi puudutavates asjades kohaselt kõiki asjaomaseid asjaolusid, mis on pooltele kasulikud või kahjulikud.

Oma ametikohuste täitmisel hoolitseb ta selle eest, et austatakse kaitseõigusi võttes samas arvesse vajadust kohaldada tõhusalt konkurentsieskirju vastavalt kehtivatele määrustele ja Euroopa Kohtu sätestatud põhimõtetele.

Artikkel 5

Ära kuulamise eest vastutav ametnik esitab konkurentsipeadirektorile ära kuulamise aruande ja oma sellekohased järeldused. Ta võib teha märkusi menetluse edasise kulu kohta. Need märkused võivad puudutada lisateabevajadust, teatud vastuväidete tagasivõtmist või lisavastuväidete esitamist.

Artikkel 6

Kui ta seda vajalikuks peab, võib ära kuulamise eest vastutav ametnik eeltoodud artiklis 2 määratletud kohustuste täitmisel suunata oma märkused otse konkurentsiküsimustega tegelevale komisjoniliikmele ajal, kui talle esitatakse otsuse esialgne projekt, et edastada see **konkurentsi piiravat tegevust ja turgu valitsevat seisundit käsitlevale nõuandekomiteele.**

Artikkel 7

Kui kohane, võib konkurentsiküsimustega tegelev komisjoniliige ära kuulamise eest vastutava ametniku palvel lisada komisjonile esitatud otsuse projektile ära kuulamise eest vastutava ametniku lõpliku aruande, et tagada see, et komisjonil on konkreetset juhul otsuse langetamise ajal olemas kogu vajalik teave.“

249. Ära kuulamise eest vastutava ametniku lähteülesande sõnastusest on selge, et tema aruande esitamine nõuandekomiteele või komisjonile ei ole kohustuslik. Üheski sättes ei ole aruande nõuandekomiteele edastamise kohustust. On küll tõsi, et ära kuulamise eest vastutav ametnik peab aru andma konkurentsipeadirektorile (artikkel 5) ja et ta võib, kui seada vajalikuks peab, edastada oma märkused konkurentsiküsimustega tegelevale komisjoniliikmele (artikkel 6), kes võib ära kuulamise eest vastutava ametniku palvel ise

tema aruande komisjonile esitatavale otsuse projektile lisada (artikkel 7), aga ükski säte ei nõua ärakuulamise eest vastutavalt ametnikult, konkurentsipeadirektorilt ega konkurentsiküsimustega tegelevalt komisjoniliikmelt ärakuulamise eest vastutava ametniku aruande edastamist komisjonile.

250. Järelikult ei ole see aruanne arvamus, mille komisjon peab otsuse langetamisel hankima.

251. Järelikult tuleb EMÜ asutamislepingu artikli 190 rikkumisele viitav vastuväide tagasi lükata.

TRAHV

252. Hageja kaebab, et komisjon rikkus määruse nr 17 artiklit 15, sest ei hinnanud otsuses õigesti tema süüks pandud rikkumise kestust ja raskusastet.

1. Aegumistähtaeg

253. Hageja väidab, et enne 5. detsembril 1978 toimunud käitumisele kohaldatakse hagi aegumisega seotud eeskirju. Arvestades igasuguste „faktiliste ja kaudsete seoste“ puudumist erinevate kokkulepete ja kooskõlastatud tegevuste vahel, mida otsuses käsitletakse, peaks eelnimetatud käitumisele kohaldatama nõukogu määruses (EMÜ) nr 2988/74 sätestatud viieaastast aegumistähtaega, sest esimene tegu, mis aja seiskas, oli teabenõue, millest teatati hagejale 5. detsembril 1983.

254. Komisjon märgib, et hagejat süüdistatakse ühes rikkumises, mis kestis 1977. aasta novembrist 1982. aasta lõpu või 1983. aasta alguseni. Seega ei olnud aegumistähtaeg möödunud, kui toimus esimene aega seiskav tegu, s.t esitati teabenõue, mis kandis kuupäeva 29. november 1983.

255. Kohus märgib, et kuna ta on sedastanud, et komisjon ei ole hageja osalemist rikkumises enne 1978. aasta lõppu või 1979. aasta algust õiguslikult piisavalt tõendanud, on hageja argumendid tarbetud.

2. Rikkumise kestus

256. Hageja väidab, et komisjon hindas valesti tema rikkumises osalemise kestust, sest ta arvas, et see algas 1977. aasta novembris ja lõppes 1982. aasta lõpus või 1983. aasta alguses.

257. Samuti leiab ta, et määratlus „1982. aasta lõpp või 1983. aasta algus“ on liiga ebatäpne.

258. Komisjon väidab, et hindas Anici rikkumises osalemise kestust õigesti ning 1982. aasta lõpu ja 1983. aasta alguse vahe on vaid mõnes päevas.

259. Kohus märgib, et võttes aluseks tema hinnangu rikkumise tõendamisele on hageja toime pandud rikkumise kestus lühem kui otsuses sedastatud, sest see algas 1978. aasta

lõpus või 1979. aasta alguses, mitte 1977. aasta novembris, ja lõppes 1982. aasta oktoobri lõpus, mitte 1982. aasta lõpus või 1983. aasta alguses.

260. Tuleb lisada, et sellega seoses ja samu hinnanguid aluseks võttes järeldub, et hageja lõpetas polüpropüleenitootjate regulaarsetel kohtumistel ja nendest tulenevates ühismeetmetes osalemise 1982. aasta keskel.

261. Järelikult tuleb selles osas hagejale määratud trahvi vähendada.

3. Rikkumise raskusaste

A. Hageja piiratud roll

262. Hageja väidab, et vaatamata otsuse punktis 109 mainitule ei näi usutav, et komisjon arvestas erinevatele ettevõtetele trahvide määramisel nende osa rikkumises. Vaatamata sellele, et otsuses mainitakse pidevalt ettepanekuid, algatusi või kavasisid, ei ole Aniciga seostatud ühtegi algatust. Lisaks ei ole komisjon arvestanud seda, et Anic ei osalenud kohtumistel regulaarselt, ja puuduvad muud vastuväidete tõendid. Ta järeldab, et tema käitumine ei olnud sihilik EMÜ asutamislepingu artikli 85 rikkumine.

263. Komisjon vastab, et arvestas erinevate ettevõtete rolli õigesti ja seda sellepärast, et „suurele nelikule“ määrati palju suuremad trahvid. Ta lisab, et hageja ei ole näidanud, kuidas tema käitumine ei olnud EMÜ asutamislepingu artikli 85 sihilik rikkumine.

264. Kohus leiab omalt poolt rikkumise tõenditele antud hinnangut aluseks võttes, et komisjon hindas hageja rolli rikkumises tema osaluse ajal õigesti ja komisjonil oli seega õigus selle rolli alusel määrata talle trahvisumma.

265. Kohus leiab samuti, et tuvastatud faktilised asjaolud näitavad oma raskusastme tõttu (eelkõige taotluslike hindade ja müügimahtude määramine), et hageja ei käitunud nii läbimõtlematult ega hoolimatult, vaid teadlikult.

266. Järelikult tuleb see vaide põhjendus tagasi lükata.

B. Hageja suurus polüpropüleeniturul

267. Hageja väidab, et komisjon ei arvestanud õigesti tema suurust polüpropüleeniturul, eelkõige sellepärast, et omistas talle ka SIRi turuosa. Otsuses ja sellele lisatud tabelites 1 ja 8 vaatles komisjon Anici turuosa SIRi omaga koos. Nende kahe ettevõtte selline segamini ajamine ei ole nendevahelise konkurentsi tõttu õige ja võib otsuse kehtetuks muuta, sest komisjoni poolt tabelis 1 näidatud turuosa võeti aluseks Anici süüks pandud rikkumiste turumõju hindamisel ja trahvisumma määramisel.

268. Komisjon vastab, et otsuses näitas ta mõlema ettevõtte kohta (Anic/SIR) üht numbrit sellepärast, et nii oli teave esitatud dokumentides, mille ta konfiskeeris. Sellest ei saa siiski järeldada, et komisjon omistas SIRi turuosa Anicile, kui määras Anici süüks pandud rikkumiste võimalikku mõju turule. Trahvisummade määramisel võeti arvesse

muu hulgas 1982. aasta turuosad ja komisjon võttis arvesse vaid Anici turuosa; SIRi turuosa oli ka minimaalne.

269. Kohus arwab, et selle argumendi hindamiseks on vaja uurida, kuidas komisjon arvutas hagejale määratud trahvisumma. Esiteks seadis komisjon otsuses nimetatud ettevõtetele määratavate trahvide üldmäära arvutamise kriteeriumid (otsuse punkt 108) ja seejärel seadis kriteeriumid, mis tagaks igale ettevõttele määratavate trahvisummade õiglase suhte (otsuse punkt 109).

270. Kohus leiab, et otsuse punktis 108 sätestatud kriteeriumid õigustavad täiesti otsuses mainitud ettevõtetele määratud trahvisummade üldmäära. Sellega seoses tuleb eriliselt rõhutada asutamislepingu artikli 85 lõike 1 ja eelkõige selle punktide a, b ja c, rikkumise selgust, sest polüpropüleenitootjad teadsid neid sätteid ja tegutsesid ülisalaja.

271. Kohus leiab samuti, et otsuse punktis 109 nimetatud neli kriteeriumit on asjakohased ja piisavad, et tagada igale ettevõttele määratud trahvisumma õiglane suhe.

272. Sellega seoses tuleb tagasi lükata hageja argument, et temale trahvi määramisel kasutati otsusele lisatud tabelit 1. Punktis 108 ega 109 ei mainita tabelile „Turuosad Lääne-Euroopas (tootjate kaupa)“. Sellele tabelile viidatakse ainult otsuse punktis 8, kus kirjeldatakse polüpropüleeniturgu Lääne-Euroopas.

273. Trahvisumma määramisel igale ettevõttele mainis komisjon otsuse punktis 109 nende suurust polüpropüleeniturul; igale ettevõttele määratud trahvisumma õiglase suhte tagamise kriteeriumite seas olid nende polüpropüleenitarned ühenduse piires.

274. Oleks küll parem olnud, kui komisjon oleks vastavaid arvesse võetud arvnäitajaid otsuses maininud, aga see ei saa otsust kuidagi hageja suhtes kehtetuks muuta, sest kohtumenetluse käigus esitas komisjon need arvnäitajad ja hageja nende õigsust ei vaidlustanud.

275. Järelikult hindas komisjon trahvisumma määramisel hageja suurust polüpropüleeniturul õigesti ja see vaide põhjendus tuleb tagasi lükata.

C. Rikkumise mõju kohaselt arvestamata jätmine

276. Hageja väidab, et komisjon oleks pidanud arvestama Anici tegelikku käitumist turul nii hindade kui ka müügimahtude osas, s.t käitumist mida võib seletada eraldi igasugusest kokkulepetes või kooskõlastatud tegevuses osalemisest.

277. Teisalt väidab ta, et igasugune osalus kokkuleppes ja kooskõlastatud tegevuses ei mõjutanud konkurentsi ega liikmesriikidevahelist kaubandust.

278. Komisjon vastab, et ta arvestas kergendava asjaoluna seda, et hinnaalgatused üldjuhul oma eesmärgi täielikult ei täitnud; ülejäänud osas viitab ta tuvastatud faktilistele asjaoludele ja oma argumentidele seoses rikkumise konkurentsi ja liikmesriikidevahelist kaubandust piirava mõjuga.

279. Kohus märgib, et komisjon eristas rikkumise kahest mõju. Esiteks käskisid kõik tootjad pärast taotluslike hindade määramise kohtumistel kokkuleppe saavutamist oma müügiosakondadel kehtestada selle hinnataseme; seega olid „taotluslikud hinnad“ aluseks hinnaläbirääkimistele klientidega. See viis komisjoni järeldusele, et antud juhul näitasid tõendid, et kokkulepe mõjutas konkurentsitingimusi oluliselt (otsuse punkti 74 teine lõik, viitega punktile 90). Teiseks oli konkreetsetele klientidele kehtestatud hindade muutus konkreetsete hinnaalgatuste käigus kinnitatud taotluslike hindadega võrreldes kooskõlas ICI ja teiste tootjate ruumidest leitud hinnaalgatuste elluviimist käsitlevates dokumentides kirjeldatuga (otsuse punkti 74 kuues lõik).

280. Esimest mõju on komisjon õiguslikult piisavalt tõendanud erinevate tootjate antud paljude hinnajuhiste alusel, mis on kooskõlas nii omavahel kui ka kohtumistel kinnitatud taotluslike hindadega, mis olid selgelt mõeldud kasutamiseks klientidega peetavate hinnaläbirääkimiste alusena. See, et komisjon ei leidnud hageja väljastatud hinnajuhiseid, seda leidu ei mõjuta, sest komisjon arvestas trahvide üldmäära arvutamisel mitte ettevõtte väidetava tegeliku käitumise mõju, vaid tema osalusel sooritatud rikkumise kogumõju.

281. Teise mõju puhul tuleb märkida, et komisjon mainis otsuse punkti 108 viimases taandes, et arvestas karistuste kergendamisel seda, et hinnaalgatused üldjuhul oma täit eesmärki ei saavutanud ja puudusid meetmed, mis tagaksid kvootide ja teiste meetmete järgimise.

282. Kuna trahvisumma määramise aluseid tuleb otsuses vaadelda koos teiste alustega, tuleb järeldada, et komisjon tegi õigesti, kui võttis esimest mõju arvesse täies mahus ja teist mõju osaliselt. Sellega seoses tuleb märkida, et hageja ei ole näidanud, kuidas teise mõju piiratust ei arvestatud trahvisummade vähendamisel piisavalt.

283. Kohus lükkas samuti tagasi hageja argumendi, et ta ei oleks saanud oma väiksuse tõttu polüpropüleeniturgu ega liikmesriikidevahelist kaubandust mõjutada.

284. Järelikult tuleb hageja vaide põhjendused tagasi lükata.

D. Raskete turutingimuste kohaselt arvestamata jätmine

285. Hageja väidab, et temale määratud trahv on palju suurem kui komisjoni poolt 8. augusti 1984. aasta otsuses Zinc Producer Group'ile määratud trahvid (EÜT L 220, 1984), mille puhul arvestati asjaomase sektori rasket olukorda. Sellest asjaolust järeldab hageja, et antud juhul ei arvestanud komisjon polüpropüleenitootjaid mõjutavat kriisiolukorda.

286. Hageja väidab lisaks, et trahv on liiga suur ka komisjoni 2. novembri 1984. aasta peroksiidiotsuses (EÜT L 35, 1985) määratud trahvidega võrreldes, sest esiteks ei olnud asjaomased ettevõtted sel ajal kriisiolukorras ja komisjon süüdistas neid vaid kasumi suurendamisele suunatud käitumises ja teiseks kohaldati palju madalamaid trahve, kuigi otsus langetati pärast komisjoni trahvipoliitika karmistamist.

287. Komisjon väidab, et sel juhul trahve määrates tegutses ta oma välja kujunenud poliitika ja Euroopa Kohtu sedastatud trahvimispõhimõtete kohaselt. Ta märgib, et 1979. aastast alates on ta konkurentsieeskirjade jõustamisel kohaldanud järjepidevat poliitikat

määrates karmimaid karistusi, eelkõige ühenduse õiguses hästi määratletud rikkumiste ja eriti tõsiste rikkumiste puhul nagu antud juhul, et suurendada karistuste ärahoidvat mõju. Selle poliitika on Euroopa Kohus heaks kiitnud (kohtuotsus liidetud kohtuasjades 100–103/80: *Musique Diffusion Française S.A. jt versus komisjon* (Pioneer kohtuasi; EKL 1983, lk 1825, lõiked 106 ja 109), milles on mitmel juhul tunnustatud, karistuste määramine hõlmab keerulise teguritekogumi hindamist (eelnimetatud Pioneer kohtuasi, lõige 120 ja kohtuotsus liidetud kohtuasjades 96–102, 104, 105, 108 ja 110/82: *IAZ Internatioinal Belgium N.V. jt versus komisjon* (EKL 1983, lk 3369, lõige 52))).

288. Komisjon väidab, et saab seda eriti hästi hinnata ja seda hinnangut ei saa ümber lükata, v.a olulise fakti- või õigusvea korral. Lisaks on Euroopa Kohus kinnitanud, et komisjoni otsused selle kohta, milliseid karistusi on vaja, võivad varieeruda konkreetsest juhtumist sõltuvalt ka siis, kui olukorrad on sarnased (eelnimetatud kohtuotsus liidetud kohtuasjades 32/78 ja 36–82/78: *BMW versus komisjon*, lõige 53 ja eelnimetatud kohtuotsus kohtuasjas 322/81: *Michelin versus komisjon*, lõige 111 ja järgmised).

289. Viimaseks mainib komisjon, et ta tunnistas trahvisummade vähendamisel, et kõnealuste ettevõtete polüpropüleenitootmine oli pikema aja vältel olnud kahjumis (otsuse punkt 108), kuigi tema arvates ei ole tal mingit kohustust arvestada konkurentsioiguse normide rikkumise eest trahvisumma määramisel rasket majandusliku olukorda.

290. Kohus sedastab, et vastupidiselt hageja väidetele märkis komisjon otsuse punkti 108 viimases taandes, et oli arvestanud, et ettevõtete polüpropüleenitootmine oli pikema aja vältel kahjumis olnud, mis näitab seda, et komisjon oli süüdi olevatele ettevõtetele üldise trahvimäära arvutamisel (võttes arvesse ka muid otsuse punktis 108 nimetatud kriteeriumeid) mitte ainult selle kahjumiga arvestanud, vaid ka seda tehes arvestanud ebasoodsaid majanduslikke tingimusi selles sektoris (eelnimetatud Euroopa Kohtu otsus kohtuasjas 322/81: *MIchelin versus komisjon*).

291. Lisaks ei saa see, et komisjon on faktilisi asjaolusid arvestades varem arvanud, et majandussektorit mõjutavat kriisi arvestada tuleb, sundida komisjoni võtta sellist olukorda arvesse ka antud juhul, sest õiguslikult piisavalt on tõendatud, et otsuses mainitud ettevõtted on EMÜ asutamislepingu artikli 85 lõiget 1 rikkunud eriti rängalt.

292. Järelikult tuleb see vaide põhjendus tagasi lükata.

E. Varasema rikkumise puudumine

293. Hageja kaebab, et komisjon ei võtnud arvesse seda, et erinevalt teistest tootjatest ei ole Anicit kunagi varem ühenduse konkurentsioiguse normide rikkumises süüdistatud.

294. Komisjon märgib, et juriidiliselt ei olnud tal kohustust kohaldada varem konkurentsioiguse normide rikkumises süüdi mõistetud ettevõtetele kõrgemaid trahve.

295. Kohus sedastab, et seda, et komisjon on ettevõtte varem juba konkurentsioiguse normide rikkumises süüdi mõistnud ja teda selle eest karistanud, võib käsitleda raskendava asjaoluna, aga varasema rikkumise puudumine on tavaolukord, mida komisjon

ei pea arvestama kui kergendavat asjaolu, eriti antud juhul, kus EMÜ asutamislepingu artikli 85 lõike 1 rikkumine on eriti selge.

296. Järelikult tuleb see vaide põhjendus tagasi lükata.

F. Kokkulepe või kooskõlastatud tegevus

297. Hageja väidab, et kokkuleppe ja kooskõlastatud tegevuse mõistete erinevus on oluline mitte ainule vastuse liigi, vaid ka EMÜ asutamislepingu artikli 85 lõike 1 rikkumisest tuleneva vastutuse määra seisukohast, sest kooskõlastatud tegevuse puhul puuduvad tõendid kokkumängu kui sellise kohta.

298. Komisjon ei ole nõus, et nende kahe mõiste erinevus on vastutuse määra seisukohast oluline.

299. Kohus märgib veel kord, et tema poolt rikkumise tõenditele antud hinnangust selgub, et komisjonil oli õigus käsitleda tuvastatud rikkumist nii kokkuleppe kui ka kooskõlastatud tegevusena, sest tuvastatud asjaolud näitasid, et erinevad sõlmitud kokkulepped ja kooskõlastatud tegevused olid osa ühest kavast, mida hageja nendes kokkulepetes ja kooskõlastatud tegevustes osalemisega järgis. Sellest nähtub, et komisjon lähtus hagejale määratud trahvisumma arvutamisel rikkumise õigest kirjeldusest.

300. Järelikult ei saa seda vaide põhjendust õigeks pidada.

301. Kõikides eeltoodud kaalutlustest nähtub, et hagejale määratud trahv on hagejapoolse ühenduse konkurentsioiguse normide tõendatud rikkumise raskusastet arvestades kohane, aga seda tuleb vähendada rikkumise lühema kestuse tõttu.

302. Sellega seoses märgib kohus esiteks, et rikkumise kestust on vähendatud 62-st nädalast 14 võrra, sest komisjon ei ole õiguslikult piisavalt tõendanud, et hageja osales rikkumises ajavahemikul umbes 1977. aasta novembrist 1978. aasta lõpu või 1979. aasta alguseni. Komisjon on siiski trahvisummade määramisel juba arvestanud, et rikkumise mehhanism sai paika pandud alles 1979. aasta alguses (otsuse punkti 105 viimane lõik).

303. Teiseks on rikkumise kestust vähendatud kahe kuu võrra, sest rikkumise toimumist ajavahemikul 1982. aasta oktoobrist 1982. aasta lõpu või 1983. aasta alguseni ei ole õiguslikult piisavalt tõendatud. Sellega seoses tuleb meeles pidada rikkumise erilist raskust nende kahe kuu jooksul.

304. Kolmandaks ei ole komisjon tõendanud, et hageja osales mõnes rikkumise elemendis pärast 1982. aasta keskpaika, välja arvatud seda, et hageja edastas ICI-le 1982. aasta oktoobris oma läbimüügisoovid 1983. aasta esimese kvartali kohta.

305. Neljandaks ei osalenud hageja hinnaalgatuste elluviimise soodustamiseks mõeldud meetmetes, isegi mitte nendes, mis võeti vastu enne 1982. aasta keskpaika.

306. Kõigest eeltoodust järeldub, et hagejale määratud trahvisummat tuleb vähendada 40%.

KOHTUKULUD

307. Esimese astme kohtu kodukorra artikli 87 lõike 2 alusel on tuleb kohtukulud välja mõista kaotanud poolelt, kui eduka poole menetluskulud seda taotletakse. Aga kui kumbki pool on mõnes osas edukas ja mõnes mitte, siis võib kohus artikli 87 lõike 3 alusel jätta iga poole kohtukulud nende enda kanda või mõista need välja võrdselt mõlematelt. Kuna hagi on osaliselt rahuldatud ja pooled on taotlenud kohtukulude katmist, siis peavad mõlemad pooled kandma enda kohtukulud.

Esitatud põhjendustest lähtudes

ESIMESE ASTME KOHUS (esimene koda)

otsustab:

1. Tunnistada kehtetuks komisjoni 23. aprilli 1986. aasta otsuse artikkel 1 (IV/31.149 – polüpropüleen, EÜT L 230, 1986, lk 1), selles osa, milles sedastatakse, et Anic osales:

- rikkumises enne 1978. aasta lõppu või 1979. aasta algust ja pärast 1982. aasta oktoobri lõppu;
- pärast 1982. aasta keskpaika polüpropüleenitootjate regulaarsetel kohtumistel, hinnaalgatustes ja igakuise läbimüügi piiramises eelmiste perioodide alusel;
- hinnaalgatuste elluviimise soodustamiseks mõeldud meetmetes.

2. Määrata otsuse artiklis 3 hagejale määratud trahvisummaks 450 000 eküüd, s.t 662 215 500 Itaalia liiri.

3. Jätta ülejäänud hagi rahuldamata.

4. Kumbki pool peab kandma enda kohtukulud.

Cruz Vilaca

Schintgen

Edward

Kirschner

Lenaerts

Kuulutatud avalikul kohtuistungil 17. detsembril 1991. aastal Luxembourgis.

H. Jung

J. L. Cruz Vilaca

Kohtusekretär

President